

પુસ્તકે છપાવવાના સર્વ હક પ્રકાશકે સ્વાધીન રાખ્યા છે.

સપ્રેમ ભેટ.

સ્વર્ગસ્થ શ્રીમતી મૂળીબેન ભોગીલાલ
ઝવેરીની યાદગીરીના અર્થે
સપ્રેમ ભેટ.

~~સપ્રેમ ભેટ~~ ગાલતમ
૧૯૩૧૨૫૫

ગીરધર ભુવન,
લેમીંગ્ટન રોડ,
મુંબઈ નં. ૪ } આપનો
ભોગીલાલ અમરતલાલ ઝવેરી.

અસદાવાદ-સલાખોસરોડ, ધી હાયમંડ ન્યુજિલ્ડી પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં
પરીખ દેવીદાસ છપનલાલે છાપ્યું.

અર્પણ પત્રિકા.

જૈન શાસન ઉદ્ધારક પ્રવર્તનીય,

મહારાજશ્રી દલ્યાજસરીયના શિષ્યા

ગુરુણીશ્રી સુમંગલાસરીય !

તમેને સતત ધર્મધ્યાનનો અભ્યાસ જાળવવાથી
પરિચીત થયેલ હોવાથી નાની વયમાં જાળવિધવા તરીકે
દુઃખ માથે આવી પડેલ તે અસારી અવસ્થામાંથી, જન્મ
મરણના બંધનો તોડવામાં સમર્થ બનું રૂપ આરિત્રનો
જત્રીય વયની, ઉમરે તમેને સ્વીકાર કર્યો; તમારી
સહાનુભૂતિ ધર્મ કાર્યોમાં મને તેમજ મારા કુટુંબીજનોને
પામ થઈતેવી ઉપકાર વૃત્તિના અંગે આ લઘુ પુસ્તક
તમેને અર્પણ કરવામાં તમારા ગુરુશ્રી આચાર્યશ્રી વિજય-
મોહન સૂરિશ્વરની અનુમતિથી અર્પણ કરેલ છે.

મુંબઈ } લોગીલાલ અમરતલાલ ઝવેરી.
તા. ૩૦-૬-૩૪

પ્રસ્તાવના.

“ તત્વભાવના ” ગ્રંથના મૂળ કર્તા શ્રીમાન્ માથુર સંઘના આચાર્ય મુનિશ્રી અમિતગતિ છે. તેમના જન્મ કાળ સંબંધી હજી સુધી પુરતી વિગતો મળી શકી નથી. માત્ર તેમના રચેલા ટેટલાક પુસ્તકોમાં પુસ્તક રચવાનું વર્ષ આપેલ હોવાથી તેમનો જન્મકાળ વિક્રમ સંવત ૧૦૨૫ લગભગ હોવો જોઈએ. શ્રીમાન્ આચાર્ય અમિતગતિ રાજા મુંજના વખતમાં થયા હતા. રાજા મુંજ ભોજરાજાના કાકા થાય, અને માળવદેશના રાજા હતા.

આચાર્ય શ્રી અમિતગતિસૂરિએ રચેલા પુસ્તકોની યાદી નીચે મુજબ છે:—

સુભાષિત રત્નસંદોહ	તત્વભાવના
ધર્મપરીક્ષા	જંબૂદ્વીપ પ્રજ્ઞસિ
શ્રાવકાચાર	ચંદ્રપ્રજ્ઞસિ
ભાવનાદ્વાત્રિંશિકા	સાધર્મ્ય દ્વીપ પ્રજ્ઞસિ
પંચસંગ્રહ	યોગસાર પ્રાભુત

સુભાષિત રત્નસંદોહ સંવત ૧૦૫૦ તથા ધર્મ પરીક્ષા સંવત ૧૦૭૦ માં રચેલ છે. બીજા ગ્રંથોના રચનાના કાળ સંબંધી નિર્ણયાત્મક રીતે કહી શકાય તેમ નથી.

તત્વભાવના પુસ્તકમાં તત્વભાવોના સ્વરૂપનું વર્ણન ૧૨૦ શ્લોકમાં કરેલ છે, તેમજ સંક્ષેપમાં પ્રત્યેક વિષય ઘણી સુંદરતાથી વર્ણવેલ છે.

ભાવના દ્વાત્રિંશિકામાં ૩૨ શ્લોક છે. તેની કવિતા

નિવેદન.

“તત્ત્વભાવના” પુસ્તકનું પરિશીલન કરવાની તક શ્રીમાન્ અમિતગતિ આચાર્ય દ્વિત સુભાષિત રત્નસંદોહનું ભાષાંતર પ્રગટ કરવા સારૂ શ્રીમાન્ આચાર્યના અન્ય પુસ્તકોના વાંચન કરવાના લીધે મળી હતી. શ્રીમાન અમિતગતિદ્વિત સુભાષિત રત્નસંદોહનું ભાષાંતર મારા સહગત મિત્ર દયાળભાઈ ગંગાધર ભણુસાલીએ કરેલ હતું પરંતુ તેમાં કેટલીક ત્રુટીઓ રહી ગઈ હતી તેના માટે કેટલુંક ભાષાંતર તેમના વડીલ જંધુના આગ્રહથી મારે કરવું પડ્યું. અને તે પુસ્તક વીર સંવત ૨૪૫૮ અને સને ૧૯૩૨ માં પ્રકાશિત થઈ ગયું હતું. પરંતુ શ્રીમાન્ અમિતગતિના અન્ય પુસ્તકોનું વાંચન કરતાં તત્ત્વભાવના પુસ્તકના પ્રકાશનના માટે મને ઇચ્છા થઈ હતી અને તે ભાવના કૃત્તિભૂત થવાનો સમય દુઃખમય પ્રસંગના લીધે ઉદ્ભવિત થયો સુભાષિત રત્નસંદોહના પ્રકાશન પછી એકાદ વર્ષ વ્યતીત થતાં મારા ધર્મપત્ની શ્રીમતી મૂળીબેનને સુવાવડની અંદર ટુંકી માંદગી આવી પડી અને તેના લીધે તેમનો અમર આત્મા નશ્વર દેહનો ત્યાગ કરી ગયો તેની યાદગીરી માટે પુષ્પાંજલી રૂપે ઉપર્યુક્ત પુસ્તક પ્રકાશિત કરવા વિચાર થયો. જેથી તેવી ઇચ્છાને આધીન થઈ તત્ત્વભાવના પુસ્તકનું ભાષાંતર કરવા સારૂ મન પ્રેરાયું હતું. પુસ્તકમાંના શ્લોકો ભતૃહરિ શતકની ખરોખરી કરી શકે તેવા સરલ તથા બોધદાયક છે, એટલે તેવું ઉપયોગી પુસ્તક

વાંચક વૃંદના હાથમાં મુકવા સારૂ આ પ્રયત્ન કરેલ
તો તેના વાંચનથી વાંચકવૃંદને સહજાનનો લાભ થાય
યોગના માર્ગ તરફ પ્રેરણા થાય તેવીલાવનાથી આ પુસ્તક
વાંચકવૃંદના હાથમાં મુકવામાં આવે છે, અને તેનો વાંચ
વૃંદ સહઉપયોગ કરે તેમ ઇચ્છી હું વિરમું છું.

સંવત ૧૯૯૦ }
લાદરવા વદી ૮ }
તા. ૩૦-૯-૩૪ }
મુંબાઇ નં. ૪ }

ભોગીલાલ અમરતલાલ ઝવેર
પ્રકાશક.

ગુરૂણીશ્રી સુમંગળાસરીજીનું ટુંક જીવન ચરિત્ર.

હાલના સમયમાં જીવન ચરિત્ર લખવા એટલે કે પ્રસ્તુત સર્વે ગુણોનો સમાવેશ તેમાં થઈ જાય તેવી પદ્ધતિ જોવામાં આવે છે. માટે તેવો અપવાદ ના થાય તેવી લીતિથી ટુંકમાં જીવન ચરિત્ર લખવામાં આવે અને અન્યજનને પ્રશંસનીય જરૂર લાગે તેવા શુદ્ધ સારા ગુણો લાવશીલ વ્યક્તિમાં મળી શકે તો તેવા ગુણોનું યથાર્થ વર્ણન કરવું અનુચિત ના ગણાય તેવા એક વ્યક્તિ સુમંગળાસરીજીને ગણી તેમનું જીવન ચરિત્ર લખવા પ્રયત્ન કરેલ છે. ગુરૂણીશ્રી સુમંગળાસરીજીનું સંસારીક નામ શ્રીમતી માણેક બેન હતું. તેઓનો જન્મ રાજનગરમાં શેઠ મંછારામ ગોકળદાસ મુનસફના પૌત્ર શ્રીમાન અમરત-લાલ ચુનીલાલ ઝવેરીના ધર્મ પત્ની ગંગાબાઈની કુક્ષિએ સંવત ૧૯૫૧ ના ફાગણ સુદી ૧૧ ને શુક્રવાર તા. ૭ માર્ચ ૧૮૯૫ ના રોજ થયો હતો.

બાળપણમાં અભ્યાસ કરવાની તીવ્ર બુદ્ધિના લીધે તેમણે ઉજ્જમબાઈની કન્યાશાળામાં દરેક વર્ગમાં ઉચ્ચ પદવી મેળવી હતી. તેમજ તેમના સહાધ્યયી તરીકે ગંગાસ્વરૂપી શ્રીમતી ગંગાબેન બાલાલાઈ ઝવેરીને મેળવવામાં લાગ્યશાળી થયા હતા કે જે મહાત્મા ગાંધીજીના શિષ્યા તરીકે કામ કરી રહ્યા છે. તેમનો અભ્યાસ સમયાનુસાર ગુજરાતી પુસ્તકો

સુરતો હતો. પરંતુ સંસ્કૃત ભાષાનું જ્ઞાન મેળવવા ક-
 હતી જાટલે યોગ સમયમાં તેવો અજાણ શરૂ કરી શક-
 હતા. તેમનું લગ્ન સંવત ૧૬૬૬માં વડોદરા તરીકે
 મંડારામના સહયોગે પુત્ર ભાઈશ્રી ચીમનલાલ સાથે થ-
 હતું. પરંતુ ભાગ્યવશાત્ તેવી જીવનગાથા સાથે
 સુદતમાં નામ થવાનો દુઃખદાયક પ્રસંગ સંવત ૧૬૬૭
 જ્યેષ્ઠ સુદી ૬ના રોજ ભાઈશ્રી ચીમનલાલના દેવગત થવા
 તેમને પ્રાપ્ત થયો. નાનીવયમાં કોઈ સંબંધીનું મૃત્યુ જોવા
 પ્રસંગ પડેલ નહિ હોવાથી આવી વૈધવ્યની આકૃત પોતા
 માથે જાકાએક વીજળી માફક આવી પડી તેના લીધે તેમ
 તથા કુટુંબી સ્નેહમંડળને ઘણું દુઃખ લાગ્યું. કેટલોક સમય
 વીત્યાબાદ ધર્મ ઉપરની પ્રવૃત્તિ પ્રમાણમાં વધતી ચાલી
 વૈધવ્યના પંદરેક વર્ષ દરમિયાન જુદી જુદી જાતની ના-
 તપશ્ચર્યાઓ કર્યાબાદ ચારિત્ર રૂપી રત્ન મેળવવા પ્રવર્તન
 સાધવી જી કલ્યાણશ્રીજીના સતત ઉપદેશથી સંસાર અસ-
 જાણી ઈચ્છા થઈ ત્યારબાદ સર્વે કુટુંબીઓએ રાજપુશી-
 રજા આપ્યા બાદ સંવત ૧૬૮૩ના માગશર સુદી ૩ના રોજ
 તેણે ચારિત્રરૂપી રત્ન અંગિકાર કરવા તેઓ ભાગ્યશાળી
 થયા. અને પોતાના પિતૃકુળમાં તથા શ્વસુરકુળમાં અલંકાર
 તરીકેની વ્યક્તિપણનો અલોપ થયો. તેમના સદ્ગુણોનું થયા
 વર્ણન ચારિત્ર ધારી પોતે થયેલ હોવાથી આપણું ઉચિત
 નથી, કારણકે સંસારનો ત્યાગ કરેલ હોવાથી તેઓ ઉપ-
 રાગ કરવો તે પણ ધર્મ દ્રષ્ટિએ દોષ રૂપ લાગે છે. છતાં

માગણીના લીધે એટલું કહ્યા વગર રહી શકાય તેમ નથી
 કે તેઓને મારા પ્રત્યે એક વડીલ ણંધુ તરીકે માન હતું
 તેમજ મારા વિચારો ઉપર તેમને પણ વિશ્વાસ હતો,
 પોતાની જાંઘનીના અવતવા પ્રસંગોમાં તેમજ માથે આવી
 પડેલ વૈધવ્યપણામાં ખાસ સહાનુભૂતિના માટે તેઓ
 ક્રમેશાં અપેક્ષા રાખતા હતા. અને તેઓના સરળ શાંત
 સ્વભાવના અંગે મારી જાંઘનીની અનેક ગુન્થવણોમાં મને
 સહાયભૂત થયા હતા. તેમનો માતાપિતા તરફ પુન્યભાવ
 તેમજ નાના બંધુઓ તથા બેનો તરફનો સ્નેહભાવ એટલો
 વધારે વિસ્તીર્ણ હતો કે અત્યારે ચારિત્ર અવસ્થામાં પણ
 તેમની જીભપર ગુરૂણીશ્રીનું નામ નહીં આવતાં સ્નેહાળ
 નામ માણેકબેન જલદીથી ઉચ્ચારાઈ જાય છે. અન્ય
 વ્યક્તિઓના ઘણા પ્રસંગો ઘોડા વખતમાં તેમને પડ્યા
 હતા ને તેમની તરફથી પણ તેવીજ લાગણી તેમના તરફ
 હજીસુધી ટકી શકી છે. તે તેમના ગુણોનું ગાન સિવાય
 બીજું શું હોઈ શકે. આલું રત્ન અમોને પ્રાપ્ત થયું
 જેમનાથી શ્વસુરકુળ તથા પિતાકુળ ઉન્નવલિત થયું તેવા
 શુભ વ્યક્તિત્વનું જીવન અન્ય જનોને માર્ગદર્શક થઈ પડે
 તેટલી ઈચ્છા રાખી આ જીવન ચરિત્ર અત્રે સંપૂર્ણ કરું છું.

મુંબાઈ -

તા. ૩૦-૯-૩૪

ભોગીલાલ અમરતલાલ અવેરી.

મયર્ગસ્થ શ્રીમતી મૃણાલેન ભોગીસાત્ર ઝવે

હે હનેંદ્ર ભગવાન, મારા મનના દિવસો અર્ધતની
લક્ષિતની લીનતામાં, નિર્ગળ હન વાળીના અભ્યાસમાં,
અન્યલોકના અપવાદના અગોલાપણામાં, શક્તિવાન લોકોની
કિર્તિના માનમાં, આરિત્રને માટે ચિત્તના ઉદયમાં, કૌપ
આદિ શત્રુઓના નાશ કરવામાં અને પરમાત્મામાં પોતાના
આત્માને લીન કરવામાં પસાર થાય. (૨)

આલસ્યાકુલિતેન મૂઢમનસા સન્માર્ગનિર્ણાશિના ।

લોભક્રોધમદમમાદમદનદ્વેપાદિદિગ્ધાત્મના ॥

યેદેવાચરિતં વિરુદ્ધમધિયા ચારિત્રશુદ્ધેર્મયા ।

મિથ્યા દુષ્કૃતમસ્તુ મો જિનપતે ! તત્ત્વત્પ્રસાદેન મે ॥૩॥

હે હનેંદ્ર ભગવાન, આજસથી અકળાએલા મારા
મૂર્ખ મનથી સદ્માર્ગથી આડા જતાં અને પોતાના
આત્મામાં લોભ ક્રોધ મદ પ્રમાદ મદન દ્વેષ આદિ ભાવ-
નાઓથી લિપ્ત થવાના લીધે આરિત્રની શુદ્ધતાથી વિરુદ્ધ
મારાથી જે જે કાર્યો થયા હોય તે સર્વે કાર્યોના પાપ
તમારા પ્રસાદ વડે નાશ થાય. (૩)

જીવાજીવપદાર્થતત્ત્વવિદુષો વંધાસ્રવૌ સંધતઃ ।

શશ્વત્સંવરનિર્જરે વિદધતો મુક્તિપ્રિયં કાંક્ષતઃ ॥

દેહાદેઃ પરમાત્મતત્ત્વમમલં મે પશ્યતસ્તત્ત્વતો ।

ધર્મધ્યાનસમાધિશુદ્ધમનસઃ કાલઃ પ્રયાતુ પ્રમો ॥૪॥

[illegible][illegible]

ନିୟମିତ: ସାମାଜିକତା ।
 ନିୟମିତ: ସାମାଜିକତା ।
 ନିୟମିତ: ସାମାଜିକତା ।
 ନିୟମିତ: ସାମାଜିକତା ।

The one with the house, and others with
 the other, different from those, remain quiet
 in, without any of them, but others of, and
 others of, others of, others of, others of, others
 of, others of, others of, others of, others of, others

द्विष्ट वा वनमयनि वा शंसते वा शिषो वा ।
 कुलीने वा कुलमद्वनि वा वनने वा वने वा ॥
 वनी वा वन विरष्टि वा वीविने वा वृत्तो वा ।
 कालो देव । वनतु नमस्तः कुलमस्तुन्यवृत्तिभिः ॥२॥

૨૯. ૮મીએ રોજ, મારી પત્ની અમમ માતા ઉપર હેમ
 સ્નાયુમાં હેમર સાંકળાય આવનારમાં, મારા બંધુ તરફ

તથા મારા શત્રુ તરફ. સુખમાં સમુદાયમાં અગર માણસોની સભામાં, નગરમાં અગર વનમાં, સુખમાં અદુઃખમાં, જીવવાપણમાં અગર મૃત્યુમાં સમાન રૂપે સમતા લાવે રાખવામાં પસાર થાય. (૬)

સુખે વા દુઃખે વા વ્યસનજનકે વા મુદ્દિ વા ।
 ગૃહે વારણ્યે વા કનકનિકરે વા દૃપદિ વા ॥
 પ્રેયે વાનિષ્ટે વા મમ સમધિયો યાંતુ દિવસા ।
 દધાનસ્ય સ્વાન્તે તવ જિનપતે ! વાક્યમનઘમ્ ॥૭॥

હે જીનપતિ, સુખમાં અથવા દુઃખમાં, શત્રુ અથવા મિત્ર તરફ, ગૃહમાં અથવા વનમાં, સુવર્ણન લામાં અગર પત્થરમાં, પ્રિય વસ્તુ અગર અપ્રિયવસ્તુ સમતા જીવિ રાખીને પાપ રહિત વાક્યને પોતાના ધારણ કરી મારા દિવસો પસાર થાય. (૭)

યે કાર્યં રચયંતિ નિંદ્યમધમાસ્તે યાંતિ નિંદ્યાં ગતિમ્ ।
 યે વંદ્યં રચયંતિ વન્દ્યમતયસ્તે યાંતિ વંદ્યાં પુનઃ ॥
 ઋર્ધ્વં યાન્તિ સુધામૃદં વિદધતઃ કૂપં સ્વનંતસ્ત્વથઃ ।
 કુર્વન્તીતિ વિબુધ્ય પાપવિમુક્ષા ધર્મં સદા કોવિદાઃ ॥

જે નીચ લોકો નિન્દાને લાયક ખરાબ કાર્ય અને જે પુણ્યનીચ લોકો પ્રશંસાને લાયક સારા કાર્ય તેવા નીચ લોકો નીચ ગતિમાં જાય છે અને તેવા

1. 凡在本行存款，不論金額大小，均應隨時注意存款之安全，並應注意存款之利息，如有任何疑問，請隨時向本行查詢。

အထက်ဖော်ပြပါအတိုင်း နှစ်စဉ် ဖြစ်ပွားပါသည်။

1912 年 12 月 1 日 星期五

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840.

[illegible][illegible]

नमोऽयं ननुभूयं सुहृदयं मातृपतेना भवता ।

नामैषं गिरुषं सगरमिदं मनेदमेतद्वनप्र ॥

इति भावद्वयेन बुद्धिगुणस्य संस्काराद्विनी ।

सायहृन्नि निहृनि मल कुलो दुःखदमोऽनेदिनी ॥१०॥

માર્ગો જોઈ છે, માર્ગો પ્રગટે છે, માર્ગો બિરાડે છે, માર્ગો

તત્વભાવના

માતા છે, મારી બેન છે, મારી પુત્રી છે, મારો શત્રુ છે,
મારું નગર છે, મારું ઘર છે, મારું વન છે આ પ્રમાણે
તુરંત બુદ્ધિ મનુષ્યને સંસારપણાની વૃદ્ધિ કરે બીજા
ત્યાં સુધી હુઝ રૂપી વૃદ્ધને છેદન કરવાવાળી મુઠિ
ક્યાંથી જીવ મેળવી શકે ? (૧૦)

નાહં કસ્યચિદસ્મિ કશ્ચન ન મૈ ભાવઃ પરો વિચિતે ।
મુક્તવાત્માનમપાસ્તર્કમસમિતિં જ્ઞાનેક્ષણાલંકૃતિમ્ ॥
યસ્યૈવા મતિરસ્તિ ચેતસિ સદા જ્ઞાતાત્મતત્વસ્થિતેઃ ।
વંધસ્તસ્ય ન યંત્રિતં ત્રિશુવનં સંસારિકૈર્વન્ધનૈઃ ॥૧૧॥

બીજાને જ્ઞાન દર્શન સ્વભાવથી શોભાયમાન તથા
દ્રવ્યકર્મ અને ભાવકર્મ સમુદાયને દૂર રાખવા વાળી મિતિ
આત્મસ્વરૂપ બાણવા વાળા મનુષ્યમાં પેદા થાય છે ત્યાં
હું કોઈનો નથી તેમજ કોઈ મારું નથી તેવી રીતને
ભાવ પેદા થાય છે તેવા મહાત્માઓને કોઈનો બંધ રહેતો
નથી કારણકે ત્રણે લોકોમાં સંસારી પ્રાણી માત્રને સંસાર
રના બંધનો જકડેલા છે. (૧૧)

ચિત્રોપાવનિર્ઘ્રિતોપિ ન નિજો દેહોપિ યત્રાત્મનો ।
ભાવાઃ પુત્રકુલ્યમિત્રતનયાગામાતૃતાતાદયઃ ॥
તત્ર સ્વં નિજકર્મપૂર્વેત્રણાઃ કેપાં ભવન્તિ સ્ફુટં ।
વિજ્ઞાપ્યેતિ મનીષિણા નિજમતિઃ કાર્યા સદાત્મસ્થિતા ॥૧૨॥

તત્વભાવના

જે કોઈ માત્રા, પદ, વાક્ય અથવા અર્થ માર્ગ
વિશેષ રીતે બોલાર્થ જવાબ હોય તે સર્વે દોષોને ક
કરીને ક્રોધ કપાય ગર્વ મોહ વિગેરેમાં આસક્ત થયેલા
આત્માને બાળકની માફક જીનેશ્વર ભગવાનના મુખ ક
બમાંથી નીકળનારી સરસ્વતી દેવી ઉત્કૃષ્ટ જ્ઞાન રૂપી વિદ્યા
કરીને મને પરમ પ્રશંસનીય પદ એટલે મોક્ષપદ આપો. (૧)

નિઃસારા ભયદાયિનોઽમુલ્લભ્ય ભોગાઃ સદા નશ્વરાઃ ।

નિઃસ્થાનમવાર્તિભાવજનકાઃ વિદ્યાવિદાં નિંદિતા ॥

નેત્યં ચિંતયતોઽપિ મે વત મતિર્વ્યવર્તિતે ભોગતઃ ।

કં પૃચ્છામિ કમાશ્રયામિ કમહં મુદ્ધઃ પ્રપન્ને વિધિમ્ ॥૧૬

ઇન્દ્રિયોના ભોગો આ સંસારમાં અસાર તથા બ
રૂપ છે. હઃજીને આપનારા અને સદા નાશ થતા
છે. હર્ષાંતિમાં પેલા કરનારાં તથા વિદ્વાન જનો
નિંદાગેયા છે, આ પ્રમાણે વિચાર કર્યો છતાં પણ મ
બુદ્ધિ નેતા ભોગોથી દૂર રહેતી નથી. તો પછી હું જી
મીન પોષે પાણી નાલાલ લઉં અથવા તો કાનો આશ
જાવે અથવા તો કંઈ વિધિને યાગના કરે ? (૧૫)

મદ્દામકાભીકરોપજનકં મે મર્મિનું કીપકા—

મર્મિનું કીપકા મર્મિનું કીપકા મર્મિનું કીપકા ॥

મર્મિનું કીપકા મર્મિનું કીપકા મર્મિનું કીપકા ॥

મર્મિનું કીપકા મર્મિનું કીપકા મર્મિનું કીપકા ॥૧૬॥

[illegible]

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

ଅନୁଷ୍ଠାନ ଓ ଶାସନ ଗ୍ରନ୍ଥ ସମ୍ବଳ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଛି ।

निमित्तमेव यथा कुर्यात् हृदये कृत्वा मन्त्रो निधनम् ॥२॥

[illegible]

नैवेन मल्लीमयेन वपुसा ज्ञानविपनैश्चिरः ।

मायुर्जितं सुखकारणं यदि नदा मंथयति ता क्षतिः ॥

नमोऽन्येन विगर्हितेन सुखदं यत्नं यदि प्राप्यते ।

प्राभः केन न मन्यते वयं तदा लोकस्थितिं जानता ॥१८॥

तत्त्वज्ञापना

જે હુર્જીધથી ભરેલા તથા મલીન શરીરવડે સુખ આપનારી સ્વર્ગ અગર મોક્ષની સંપત્તિ મળી શકે તે તેમાં શું હાનિ હોઈ શકે? જેવી રીતે સુખને આપનાર રત્ન મળી જાય તો જગતની મર્યાદા જાણનાર કયો તેને લાભ તરીકે ના માની શકે? (૧૮)

मृत्यूत्पत्तिवियोगसंगमधयव्याख्याविशोकादयः ।

मृद्यन्ते जिनशासनेन सहसा संसारविच्छेदिना ॥

सूर्येणैव समस्तलोचनपथप्रध्वंसवद्धोदया ।

हन्यन्ते तिमिरोत्कराः सुखहरा नक्षत्रविक्षेपिणा ॥१९॥

જેવી રીતે નક્ષત્રોને છુપાવનાર સૂર્યથી સઘળી આં
જોવાની શક્તિને રોકનાર અને સુખને લઈ જનાર
કારના સમૂહનો નાશ થાય છે, તેવી રીતે સંસારનો
ઠરવાવાળા જિનશાસનથી મરણ તથા જન્મ, સંબંધી
વિરોગ તથા અનિદ્રનો સંયોગ, ભય, રોગ, મનનો
ગ્રોહ વિગેરે દુઃખોનો નાશ એકદમ થઈ જાય છે. (૧૬)

निर्गन्धमननपरा मनीषा लोकयात्रा ।

यस्य ज्ञानो भूयति न मुनेमुष्णती लोकयात्राम् ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

विष्णुस्त्वयं कर्तव्यनिर्णयं ब्रह्मण्य प्रयानि ॥२०॥

ଏ ମୂଲ୍ୟର ଲେଖନୀ ଗୁଡ଼ା ଗୁଡ଼ା ମହାରଣୀ ଦିଆଯିବ

1. The first part of the report deals with the general situation of the country and the position of the various groups of the population. It is a very good example of a general survey of a country.

नमो बुद्धाय न विद्याय न धर्माय न पुण्ये न शान्तिने नमः ॥

नमो भूय न विद्वानो न धर्मो न सविता नित्यः
 धर्मो न सविता नित्यः नित्यः नित्यः नित्यः

ଜୁଲାଇ ୨୦୧୧ ମସିହା ୨୨ ତାରିଖ ୨୨:୩୩

[illegible]

सुभाषः नरदत्तमामनसुर्गो वैरी मनोभूतस्य ।

ध्यानेनैव नियन्त्र्यते न तत्पत्त्या संशयेन न ज्ञानिनाम् ॥

देशः सत्यनिष्कामोपनिषत् स्वाभाविकः निश्चयः ।

नैराण्यं परमं विद्याय भूमिना निर्वोणदानसमम् ॥३२॥

જે સમયેના સમયના અસહનથી કુખને આપના
 ભણતે પેલી છે તેને આનંદપાનથી પણ દર્દી આપના

તત્વભાવના

કિંતું તપ કરવાથી અથવા તે જ્ઞાનલોકની સંગતિથી કરી શકાતો નથી, કારણકે શાંત ચિત્ત વાળાઓને આપવામાં સમર્થ, શરીર તથા આત્માને બુદ્ધ પાડવાનું કારણભૂત જ્ઞાનવડે ઉત્પન્ન થયેલ નિશ્ચળ તથા સ્વાલ્મી વૈરાગ્ય છે, તે સિવાય બીજો કોઈ ઉપાય નથી. (૨૨)

કઃ કાલો મમ કોઽધુના ભવમહં વર્તે કયં સાંપતમ્ ।
કિં કર્માત્ર હિતં પરત્ર મમ કિં કિં મે નિજં કિં પરમ્ ॥
इत्थं सर्वविचारणाविरहिता दूरीकृतात्मक्रियाः ।
जन्माभोधिविवर्तपातनपराः कुर्वन्ति सर्वाः क्रियाः ॥૨૩॥

મારો કયો કાળ છે, મારો કયો લવ છે, વર્તમાન સમયમાં કેવી રીતે હું વર્તું છું, આ જન્મમાં મારું શું હિતકારી કર્તવ્ય છે તેમજ અન્ય જન્મમાં શું હિતકારી કર્તવ્ય છે, આ જગતમાં મારું શું છે અને મારું શું નથી એવી રીતના સર્વ પ્રકારના વિચારો કયાં વગર તેમજ આત્માના આચારની ક્રિયાઓ દૂર રાખીને સંસારસમુદ્રમાં ભગ પરંપરાને કરવા વાળી બધી ક્રિયાઓ મનુષ્યો કર્યા કરે છે. (૨૩)

येषां काननमाख्यं सप्तधरो दीपस्तमश्छेदकः ।
येषां योजनपुत्रपं वसुमी शय्या दिशस्त्वम्बरम् ॥
ये नितापानावपुष्टवृक्षो निर्भृग कर्माणि ते ।
यन्मा यन्नि नितापामविपदं दीर्घदुर्गमं परैः ॥२४॥

[illegible]

॥ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

ਭਾਗਾਂ ਦੇ ਆਮ ਸੰਦਰਭਾਂ ਆਮ ਸ਼ੁਕਲ ਦੇ ਸੰਦਰਭਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ॥

॥ तं निःशब्दं निःस्पर्शं निःकलं निःकलं ॥

सुविचारितः सविज्ञः सर्वो नवीनः ॥५॥

[illegible]

निष्कार्यो मन्त्रादिनादग्निनाशमन्त्रनाशो विद्यते ।

यन्माध्वारिण्यो पद्मरुमिनी विविद्रुयतोऽङ्गोनिनी ॥

सैन्दूरमन्त्र मनीषिणा ननु कथं वाच्यं विमुक्तौ ननि ।

शाल्वेनीह विमुच्यतामनुदिनं चिन्तयन्तोत्तव्याया ॥२६॥

ત્યાં આગળ આ શરીર ત્યાં જન્મ એ જન્મને
સંબંધ સારી રીતે જાણીને છે કે તેના અનાદિકાળ
એક એકની સાથે જાતી આવે છે, તેમજ જન્મ લેતાં
સાથે મરણ પર્યંત ગાળુ રહે છે, છતાં પણ તેના જન્મ
વિષુદ્ધ પદ્મ પડે છે. તે પછી આ દુનીયામાં બી
કોઈનો એટલે કે સી પુનઃજન્મનો વિચાર ચતાં શુદ્ધિ
પુરૂષોએ શોધનો ત્યાગ કરવો જોઈએ. (૨૬)

તિર્યચસ્તૃણપર્ણલઘ્વધૃતયઃ સ્પૃષ્ઠાઃ સ્થલીશાયિનઃ ।

ચિંતાનન્તરલઘ્વભોગવિભવા દેવાઃ સમં ભોગિભિઃ ॥

મર્ત્યાનાં વિધિના વિરુદ્ધમનસા વૃત્તિઃ કૃતા સા પુનઃ ।

કર્તું ધર્મયજ્ઞઃસુખાનિ સહસા યા સ્મૃદતે ચિંતિતા ॥૨૭॥

વિરુદ્ધ મનવાળા વિધિએ પશુઓને ધાસ તથા પ
ખાવાથી સંતોષ મેળવવાની તથા જમીન પર સૂઈ ર
રહેવાની શક્તિ આપેલી છે. અને ભોગ ભૂમિવાળા મ
ધ્યની સાથે દેવોને માત્ર વિચારથી ભૂખનો નાશ કરવા
શક્તિ આપેલી છે. જ્યારે મનુષ્યોને એવી આજીવિક
માટે તીવ્ર શક્તિ કરેલી છે કે જેની ચિંતાથી ધર્મ
તથા સુખનો નાશ થઈ જાય છે. આવું કાર્ય બહુ દુઃખક
છે. (૨૭)

ભજસિ દિવિજયોપા યાસિ પાતાલમંગ ।

ભ્રમસિ ધરણિપૃથ્થં લિપ્સ્યતે સ્વાન્તલક્ષ્મીમ્ ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

संस्कृत-विभाग के अध्यक्ष श्री एम. वेंकटराव

[illegible]

॥ श्री गणेशाय नमः ॥

[illegible]

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

३ भाग्या दम्पतीकर्म विनश्यत्सु नान्नीयसु ॥२॥

ॐ नमः, त्वं देवदेवः परमात्मनां त्वत् नमोऽप्यन्यथा
 नृपती नमिष्यामि इति विद्या इति हि, त्वत् वामत जीवन्म
 मेवमेतुं नम्यन्ति वाच्य वेदवया त्वत् प्राप्तीपन नम्यता
 इत्या इति हि नमो त्वत् वामत वामदेवता नम्यन्ती विद्या
 त्वत् देवतादेवता नम्यन्ती देवता त्वत् स्वर्गमां नम्यन्ती
 इत्या इति हि, त्वत्ती र्मिनि वामव्यामां पत्नी त्वत् नम्यन्त समान
 त्वत्मे देवता इति वामव्यामां वामनमे प्राप्ति इत्येता नम्यी, (२६)

मोमे मन्मथलुपके नृनिपण्यायाविदीपेदे ।

सौदाम्यहृषीकेशानिकेतने भुज्जर्णनद्विषि ॥

નં નિત્યકરં ! જન્મમરણે માતૃ ભ્રમી રૂપમ્ ।
તું વ્રજપદં દરામપરં રંગમસિ નાંજા તન ॥૩૦॥

હે નિત્યરૂપી દરણ, તારી પૂજા બીજાઓએ મુકે
તી મેળવેલ આત્મીક ગુણ મોટાપદ મેળવવાની હોય
હેવરૂપી પારખીવાળા નાના પ્રકારના રંગ અને માદ
ક કપ્પેવાળા તુલ્યોત્તી ભરપૂર તથા ભગવાનક આરંભ કરાવક
ના ઇન્દ્રિયરૂપી લીલા ગણોના સમૂહરૂપી ભરપૂર તથા
રૂપી દરણના શત્રુઓથી ભગવાનક બનેલા સંસારરૂપ
માં વ્યર્થરીતે કદી પણ પ્રમાણ ના કર. (૩૦)

નનિહતિર્જ્ઞાનોદ્યુક્તિર્ગુણોજ્જ્વલસંગતિઃ ।
રણવિજતિર્જન્મત્રસ્તિઃ કપાયનિરાકૃતિઃ ॥
મતરતિઃ સંગત્યક્તિસ્તપથરણાધ્વનિ ।
રિતુમનસો જન્માંભોધિં ભવંતુ જિનેન્દ્ર ! મે ॥૩૧॥

હે જિનેન્દ્ર ભગવાન, સંસારરૂપી સમુદ્ર તરવાને માટે
મામાં સાત વ્યસનના નાશ કરવાવાળા જ્ઞાનની ઉન્નતિ
જન્મવલ ગુણોની સંગતિ, ઇન્દ્રિયોનો વિજય, સંસારનો
થ, ક્રોધાદિક કપાયોનો નાશ, જિનેશ્વર ભગવાનના મતમાં
થે, પરિશ્રદાનો ત્યાગ અને તપનું આરાધન કરવાની
ધનિ પ્રાપ્ત થાવ. (૩૧)

વ્યવ્યાધાતવૃક્ષે વિપયસુખવૃણાસ્વાદનાસક્તચિત્તાઃ ।
નેશ્ચિશૈરામન્તો જનહરિણગણાઃ સર્વતઃ સંચરન્નિઃ ॥

येन न नमो भगवते वासुदेवाय ॥

इति नमो भगवते वासुदेवाय ॥

इति नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 इति नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 इति नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 इति नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 इति नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 इति नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 इति नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 इति नमो भगवते वासुदेवाय ॥

न वेदा न पुत्रा न धनं न मया ॥

न पत्नी न माता न भ्राता न भ्राता ॥

यमात्रिमितं धनं मयि मया ॥

विनिर्वातं धनं निजं धनं मया ॥ ३३ ॥

अथर्ववेद अथर्ववेद अथर्ववेद अथर्ववेद अथर्ववेद
 अथर्ववेद अथर्ववेद अथर्ववेद अथर्ववेद अथर्ववेद
 अथर्ववेद अथर्ववेद अथर्ववेद अथर्ववेद अथर्ववेद
 अथर्ववेद अथर्ववेद अथर्ववेद अथर्ववेद अथर्ववेद
 अथर्ववेद अथर्ववेद अथर्ववेद अथर्ववेद अथर्ववेद
 अथर्ववेद अथर्ववेद अथर्ववेद अथर्ववेद अथर्ववेद
 अथर्ववेद अथर्ववेद अथर्ववेद अथर्ववेद अथर्ववेद
 अथर्ववेद अथर्ववेद अथर्ववेद अथर्ववेद अथर्ववेद

विनिर्वातं धनं निजं धनं मया ॥

अथर्ववेद अथर्ववेद अथर्ववेद अथर्ववेद अथर्ववेद

કથં વાણ્યભૂતાનિ વિત્તાનિ તત્ર ।

પ્રતુદ્ધયેતિ કૃત્યો ન કુત્રાપિ મોહઃ ॥૩૪॥

આ સંસારમાં જુદા જુદા ઉપાયો કરી સદા સાચવેલું શરીર આપણી સાથે આવતું નથી. તો પછી બહાર રહેવાળી લક્ષ્મી વિગેરે કંઈ રીતે આવી શકે એવો વિચાર કરી કોઈપણ ચીજ પર મોહભાવ કરવો ન જોઈએ. (૩૪)

શિષ્ટે દુષ્ટે સદસિ વિપિને કાંચને લોઠ્ઠવર્ગે ।

સૌખ્યે દુઃસ્થે શુનિ નરવરે સંગમે યો વ્યયોગે ॥

શશ્વદ્ધીરો ભવતિ સદૃશો દ્વેપરાગવ્યપોહઃ ।

પ્રૌઢા સ્ત્રીવ પ્રથિતમહસસ્તસ્ય સિદ્ધિઃ કરસ્થા ॥૩૫॥

જે કોઈ પુરૂષ સત્જન અગર દુર્જનની સાથે, સલામત યાવનમાં, સુવર્ણમાં અગર લોખંડમાં, સુખમાં અગર દુઃખમાં, કુતરા તરફ અગર શ્રેષ્ઠ મનુષ્ય તરફ, સંયોગમાં અગર વિયોગમાં સમાનભાવ રાખી સદા ધીર તથા રાગદ્વેષ રહિત થાય છે, તેવા પ્રસિદ્ધ તેજસ્વી પુરૂષ પાસે મોક્ષરૂપી સંયુવાન સ્ત્રી સમાન પોતાના હાથમાં રમ્યા કરે છે. (૩૫)

અભ્યસ્તાક્ષકપાયૈરિવિજયા વિશ્વસ્તલોકક્રિયાઃ ।

વાઘાભ્યંતરસંગમાંશવિમુખાઃ કૃત્વાત્મવશ્યં મનઃ ॥

યે શ્રેષ્ઠં ભવભોગદેહવિષયં વૈરાગ્યમધ્યાસતે ।

તે ગચ્છન્તિ શિવાલયં વિકલિલા બુદ્ધ્વા સમાર્ધિ બુધાઃ ॥૩૬॥

તે સગી સમુદાયે જે ગંધિન, ગિરવ અને સમાય
સાધને સુતપત્રો સમજાવે કરે છે. તેઓએ કોઈક
સમયે નવમ કરે છે, તેઓને બીજા સમાય સંદર્ભ
સિદ્ધાંતો અને આજ સુધી વિદ્યા સંબંધ છે અને તેઓએ
સાધના અને આજના આજીવન કરે છે. અને તેઓએ
સંદર્ભ કરે છે અને કોઈક સંદર્ભો ઉપર વિદ્યા અને કરે છે
તેથી સગી સમુદાયે સમજાવે છે અને કરે છે અને
જે સિદ્ધિ આજે સમજાવે છે અને કરે છે. (૨૨)

અમલ ન સાધને ન મુખો ન સ્વચ્છતા પણ ।

તે સોમ્યમુનસાદુર્ગતપણીપુત્રિઃ કુલઃ સંસ્કરઃ ॥

ગિરવ સિદ્ધિસાધનમનસાધનામતર્યાગિનિ ।

ગાનાનો જલદુન્યમોગિ મિત્રાં પેદામનનાઃ સર્વદા ॥૩૭॥

તેથી સમજાવે છે અને કરે છે. અને કરે છે. અને કરે છે.
[૨] આજનાં છે, અને કરે છે. અને કરે છે. અને કરે છે.
[૩] આજનાં અને કરે છે. અને કરે છે. અને કરે છે.
અને કરે છે. અને કરે છે. અને કરે છે. અને કરે છે.
અને કરે છે. અને કરે છે. અને કરે છે. અને કરે છે.
અને કરે છે. અને કરે છે. અને કરે છે. અને કરે છે.
અને કરે છે. અને કરે છે. અને કરે છે. અને કરે છે.
અને કરે છે. અને કરે છે. અને કરે છે. અને કરે છે. (૨૩)

ગાંધિનિપયઃ સં પ્રાપ્તિનં મુખ્યતઃ ચા ।

સિદ્ધિમિત્ર સર્વેરે નિવ્યતામાનમામા ॥

પ્રમથપયોર્ધિ લીલ્યા લંચયિત્ત્વા ।

અપદમિત્ર મયો ચાલ્યમી મોક્ષલક્ષ્મી ॥૩૮॥

તત્વભાવના

જે આત્માએ ઇન્દ્રિયોના વિષયો ઉપર જીત મેળવે છે તેવો આત્મા શરીરમાં પોતાને એક યાત્રાળુ સમાન કરતો જોઈ પોતાના આત્માને નિત્ય સમજે છે. તેવો આત્મા આ લયાનક સંસારરૂપી સમુદ્રને ગાયત્રી ખરી સમાન લીલા વડે પાર પામીને શીઘ્રપણે મોક્ષરૂપી લક્ષ્મીને મેળવે છે. (૩૮)

વાહ્યં સૌરવ્યં વિષયજનિતં મુંચતે યો દુરન્તં ।

સ્થેયં સ્વસ્થં નિરુપમમસૌ સૌરવ્યમાપ્નોતિ પૂતમ્ ॥

યોઽન્યર્જન્યં શ્રુતિવિરતયે કર્ણયુગ્મં વિધત્તે ।

તસ્યચ્છન્નો ભવતિ નિયતઃ કર્ણમધ્યેઽપિ ઘોષઃ ॥૩૯॥

જે કોઈ જાણુ દુઃખદાઈ ઇન્દ્રિયથી લોગવવા લાગે સુખનો ત્યાગ કરે છે, તે પોતે પોતાના આત્મામાં અગ્નિ નાશી અને ઉપમા રહિત પવિત્ર સુખનું પાલન કરે છે. જે કોઈ ખીલતો કહેલા શબ્દોને સાંભળવાથી વિરત થવાની ખીકના લીધે બે કાન બંધ કરે છે, તેના કાનનું શુભ શબ્દોના ઉચ્ચારણુ હમેશાં થયાં કરે છે. (૩૯)

મંગોમેન વિચિત્રદુઃસ્વકરણે દક્ષેણ સંપાદિતા-

માન્વીયાં મન્નત્રપુત્રમૃદ્ધં ચો મન્યતે સંપદમ્ ॥

નાનાપાયમમ્જિવર્દનપરાં મન્યે કૃણોપાર્જિતા ॥

અર્ધમાયેન નિમગ્નતામિનમગિર્જિતા નિર્જાં તુલ્યતિ ॥૪૦॥

જે કોઈ માણસ જુદી જુદી વસ્તુના દુઃખને અનુભવે

॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥
 श्री गणेशाय नमः ॥
 श्री लक्ष्मीनारायणे नमः ॥
 श्री कृष्णाय नमः ॥
 श्री रामाय नमः ॥
 श्री हनुमान्‌देवाय नमः ॥
 श्री विष्णवे नमः ॥
 श्री ब्रह्माय नमः ॥
 श्री शिवाय नमः ॥
 श्री महेश्वराय नमः ॥
 श्री परमात्मने नमः ॥

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

and therefore a good source of nitrogen.

॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥

सन्नाहं यत् नमोऽर्पयिष्यामस्तुभ्यम् नमोऽभि नमोऽभि

[illegible]

लोत्रावद्धयित्वा परोक्षमिदं यज्ञाभ्यं जगृणा ।

नार्य तेन विप्रेतनेन मम नो काव्यस्ति मंत्रयथा ॥

अथैवमपि नान्यथा विद्वद्भिरुच्यते ।

न कापीति विधीयते मतिमता विद्वद्गणैः ॥४२॥

તત્વભાવના

કોધાયમાન બુદ્ધિવાળા શત્રુથી આ શરીરનો તાલ કરવામાં આવે છે તેવા અચેતન શરીર સાથે મારો કંઈ પણ સંબંધ નથી. જેની સાથે મારો હમેશાં નિશ્ચય સંબંધ છે તે આત્મા અવિનાશી છે, એમ સમજીને બુદ્ધિમાન પુરૂષો કોઈની તરફ રાગ અગર દ્વેષ કરતા નથી. (૪૨)

एकत्रापि कलेवरे स्थितिधिया कर्मणा संकुर्वता ।

गुर्वो दुःखपरंपरानुपरता यत्रात्मना लभ्यते ॥

तत्रस्थापयता विनष्टममतां विस्तारिणीं संपदम् ।

का शक्रेण नृपेश्वरेण हरिणा न प्राप्यते कथ्यताम् ॥૪૩॥

સંસારમાં આ શરીરમાં સ્થિરતાવાળી બુદ્ધિના લીધે બુદ્ધિ બુદ્ધિ બાતના પાપકર્મો કરતા થતાં આત્માએ ધણ ભારે દુઃખોની પરમપરા વાળી સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરી છે, એમ સંસારમાં, મમતા રહિતપણામાં અને વીતરાગપણામાં સ્થાપિત થવાવાળા આત્માને કંઈ ભારી સંપદા મળી શકતી નથી. જે સંપદાને ઇન્દ્ર, અકલ્પિત અગર નારાયણ મેળવી શકે નથી. અર્થાત્ અવશ્ય મુક્તિરૂપી લક્ષ્મીને મેળવી શકે છે. (૪૩)

ये भावाः परिवर्धिता विदधते कायोपकारं पुन-

स्ते संसारपयोधिमज्जनपरा जीवापकारं सदा ॥

जीवानुग्रहकारिणो विदधते कायापकारं पुन-

સ્થિત્યેતિ વિમુચ્યતેઽન્યથિયા કાયોપકારિ ત્રિધા ॥૪૪॥

જે ભાવોને વધારવાથી શરીરને ઉપકારી નીવડે

કે સારું સંસ્કાર સંગ્રહી લેવામાં છે એવી સારી સંજોગ
 જણાવે છે. આથી જે સારા સારા સુખાર પે-
 રના છે, તે સારા સંસ્કારે એ સારું કે સારું વિદ્યા
 સારું વિદ્યા સુધારા સુધારે એ સારું સુધારે સારું
 સારું સંસ્કારે સુધારી સંસ્કારે સારું સારું છે. (૨૨)

॥ श्री गणेशाय नमः ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥

अभिप्रायी न हि मनुजैः प्रियैः कन्याभिः तने ॥२५॥

માનવના માન દરમિયાન જે અને તેની મેળા હવવાથી
 તેનું નિર્મલ માન પ્રાપ્ત થાય છે, ત્યારે સારીત મજાન
 સંપૂર્ણ જે અને તેની મેળા હવવાથી મનુષ્યના મનમાં
 પ્રાપ્ત થાય છે. આ મનમાં આ જાણના અર્થ દ્વારા
 પ્રસિદ્ધ છે કે જેની પાસે હઈ રીત છે, તે જીવનને હઈ
 જાણી રહે છે. હવવાને હવવાથી જાણી મનમાં
 હવે હવવાથી જાણી મનમાં ન જાણી રહે. (૮૫)

प्राज्ञः सुखमाप्नुनोऽन्यनिर्भेदं दिग्वापदः कर्मभिः ।

दुःखोद्भूतमयान्मयंगविषयाः कुर्वन्ति शिवाग्निः ॥

त्वां किं न विद्यम्यन्ति निर्विद्यः कंठ्यनैः कृष्टिनः ।

सर्वगावगयोपमर्दनपरैः स्वर्गकृपाकांक्षिणः ॥२६॥

નિરંતર પોતાના સુખની દેવતા દર્શાવતા વિવેક

પુનિથી રચિત મળેલા ધારી મળેલા વિચારવાળી રચિત
દ્વારા દુઃખના વેગને વધારી દે છે તેવા ધારી પુણે
ધિછાર છે. જેવી રીતે ખુજલીને ખાખુવાની કનકાને કસ
કોઢીઆ લોકો જુદી જુદી જાતના પદાર્થો વડે આ
શરીરને મરાળવાથી કેવી જાતના દુઃખને વધારી દેતા ન
અર્થાત્ અવશ્ય વધારી દે છે. (૪૬)

વ્યાપારં પરિમુચ્ય सर्वमपरं रन्नत्रयं निर्मलम् ।

कुर्वाणो भृशमात्मनः सुहृदसावान्मप्रवृत्तोऽन्यथा ॥

વૈરી દુઃસહજન્મગુપ્તિભવને ક્ષિપ્ત્વા સદા પાતય-

ત્યાલોચ્યેતિ સ તત્રજન્મચકિતૈઃ કાર્યઃ સ્થિરઃ કોવિદૈઃ ।

જેઓ સર્વ પ્રકારના બીજા વ્યાપારોને ત્યજી
પવિત્ર ત્રણુરતનોવાળા ધર્મને લલે પ્રકારે પાળવા ર
પોતાના આત્માને રોકવાવાળા કાર્યમાં પરોવે છે, તે
પોતાના આત્માના મિત્ર છે. જેઓ તેમ કરતા નથી તે
પોતાના આત્માના વૈરી છે અને પોતાને સદા અર
સંસારના લયાનક જેલખાનામાં પટકી દઈ અધોગતિ
લઈ જાય છે. એવો વિચાર કરી સંસારમાં જન્મના
રાખવાવાળા પુદ્ધિમાન પુરૂષોએ આ સંસારમાં સ્થિર કે
કરવું નેઈએ. (૪૭)

मूढः संपदधिष्ठितो न विपदं संपत्तिविध्वंसिनीं ।

दुर्वारां जनमर्दनीमुपयतीमात्मात्मनः पश्यति ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

[illegible]

॥ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

दृष्ट्वापि पद्मानाम्नामनुमानाचार्यते निश्चिनः ॥

सामानं मनस्यस्तीति कथं किं यथाज्ञानम् ।

नहिन्त्यं मनिष्यते न भग्न्या दुर्वासिजोमयम् ॥८५॥

આમના પાત્રાના આકારમાં સર્વ જાણ પદાર્થોથી વિન્ન
પાત્રોના આકારના અનુભવ દ્વારા અનુભવ કરી નિર્ણયપદે
કલિનપાત્રી મેળવી શકાય તેવા ઉપમા સરિત પદમાત્મ
પદને મેળવી શકે છે. જેવી રીતે કે ગાદ મોટા વાસિના ગાદો
અમૂલ્ય પાત્રપાત્રમાં પ્રમાણથી સ્થાપન અથવા તેજસ્વાના
સુખાઈ ન શકાય તેવા અતિને શું પ્રગટાવી શકતા નથી ?
અર્થાત્ પ્રગટાવી શકે છે. (૪૨)

વ્યાસક્તો નિજકાર્યકરણે યઃ મર્તયા જાગતે ।

મૃદાત્મા ય કદાચનપિ કુરુતે નાત્મીયકાર્યોચિત્તમ્ ॥

દુર્વરિણ નરેશ્વરેણ મહતિ સ્વાર્થે દૃઢાગોજિતે ।

ભીતાત્મા ન કથંચનાપિ તનુતે કાર્યં સ્વકીયં જનઃ ॥૫૬॥

જે કોઈ માણસ યોતાના શરીરના કાર્યમાં શેકડે રહ્યા કરે છે તેવો મૂર્ખ માણસ કોઈ પણ વખતે યોતાના આત્માના કાર્યમાં ઉદ્યમ કરી શકતો નથી. જેવી રીતે જે જે કોઈ બીકણુ માણસને કોઈ રાજા દ્વારા ળળાતકારે કોઈ મોટા કાર્યમાં શેકવામાં આવે તો તે માણસ યોતાના કાર્યને માટે કંઈ પણ કરી શકતો નથી. (૫૦)

લક્ષ્મીકીર્તિકલાકલાપલલનાસૌભાગ્યભાગ્યોદયા-

સ્ત્યજ્યન્તે સ્ફુરમાત્મનેહ સકલા एते सतामर्जितैः ॥

जन्मांभोनिधिनिमज्जिकर्मजनकैः किं साध्यते कांक्षितं ।

यत्कृत्वा परिमुच्यते न सुधियस्तत्रादरं कुर्वते ॥५१॥

આ સંસારમાં લક્ષ્મી, કીર્તિ, કલાઓનો સમૂહ, શ્રી, સૌભાગ્ય ભાગ્યનો ઉદય વિગેરે બધા પદાર્થો આત્માવડે પ્રત્યક્ષ રૂપે છોડી દેવામાં આવે છે કારણકે સંસાર સમુદ્રમાં ડુબાડનારા કર્મોના બંધન તેઓ બને છે તેવા કારણસર એવા પદાર્થોને માટે સંતજન લોહોને ક્યાંથી આહના થઈ શકે અગર તેના વડે મોક્ષનું સાધન કેમ મેળવી શકે? જે વસ્તુને પેદા કર્યા પછી પાછી છોડવી તો જોઈએ તો તેવી વસ્તુના માટે ખુદ્દિમાન લોહો આદર કરતા નથી. (૫૧)

५. सिद्धार्थ = सिद्ध + अर्थ ।

ॐ शिवाय नमः ॥

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

॥ श्रीं गुरु नमः ॥ न विदुः विदुः ॥ ॥ ॥

[illegible]

आमन्त्रोपरिपाद्यमन्त्रमन्त्रेणमन्त्रादिभिः ।

श्रद्धावानविद्वत्पुत्राग्निनमः सर्वे वतः शिष्ये ॥

काटिन्यं पश्चात्तदानवत्तुर्दंष्ट्रो ह्नामसि ।

त्याना भ्यान्निधायिभिन्नत इमे कामादयो दूराः ॥५३॥

પ્રારબુદે કામ, કાચ, દોષ, એક, ઈંચાં, ગર્ભ, કેવ તથા
પ્રમાદ નીમેરે આદિ અશુદ્ધ વ્યયોના લીધે શુદ્ધ ધ્યાનને
વધારવાયાળી મનની રિચરતા નાગ પામે છે તેવી રીતે
કે તીર્થ મરમાવાળા અગ્નિના લીધે એનાનું દહણપણ ન

જઈ જાય છે. તેવા કારણસર ધ્યાન કરવાવાળા પુરુષોએ ઉપર જણાવેલા કામ ક્રોધાદિ ભાવોને દૂરથી છોડવા જોઈએ. (૫૩)

વ્યાવૃત્ત્યેદ્રિયગોચરોરુગહને લોભં ચરિણું ચિરં ।

દુર્વારં હૃદયોદરે સ્થિરતરં કૃત્વા મનોમર્કટમ્ ॥

ધ્યાનં ધ્યાયતિ મુક્તયે ભવતેતર્નિર્મુક્તભોગસ્પૃહો ।

નોપાયેન વિના કૃતાદિ વિધયઃ સિદ્ધિર્લભંતે ધ્રુવમ્ ॥૫૪॥

જે મહાત્મા પુરુષે ભોગોની ઇચ્છાનો ત્યાગ કરેલ છે તેમણે મહામહેનતે વશમાં લાવી શકાય તેવા લોભ અગર અંચલ મનરૂપી માંકડાને જે પાંચ ઇન્દ્રિયોવાળ ગહન વનમાં કીડા કરી રહેલ છે ત્યાંથી હટાવીને હૃદય અંદર સ્થિર કરી સંસારથી છૂટવા માટે ધ્યાનના અભ્યસમાં લગાવી દીધેલ છે. કારણકે એ નિશ્ચયની વાત છે કે ઉપાય કયા વગર વિધિઓ કરવામાં આવે તોપણ ખાતરીથી તેનું ક્ષણ મળી શકતું નથી. (૫૪)

ચંદ્રાર્કગ્રહતારકાપ્રભૃતયો यस્ય વ્યપાયેઽસ્થિલાઃ ।

જાયંતે ભુવનપ્રકાશકુશલા ધ્વાંતપ્રતાનોપમાઃ ।

યદ્વિજ્ઞાનમયપ્રકાશવિશદં યદ્ધ્યાયતે યોગિભિઃ ।

તત્તત્ત્વં પરિચિંતનીયમમલં દેહસ્થિતં નિશ્ચલમ્ ॥૫૫॥

જે તત્ત્વના અભાવથી ત્રણ ભુવનને પ્રકાશ આપનારા ચંદ્ર, સૂર્ય, ગ્રહ, તારા આદિ અંધકારનાં સમૂહ સમાન થઈ જાય છે તે જ્ઞાનમયી પ્રકાશને બાહ્ય નિર્મલ રાખવા

[illegible]

SECRET

10-10-68

विष्णु न विष्णुविष्णुविष्णु न विष्णु न विष्णु ।

१. भारतीयों का स्वातंत्र्य संग्राम १९५०

[illegible]

परिष्कारादि न कृतमिदं किं कल्पयन्ता ।

पद्मेनीनि वयसं नयनि मङ्गले कान्तमङ्गलम् ॥

मन्त्राः शार्ङ्गद्वयचक्रपदं स्वार्थेऽभिधानं ।

न मेने भुविनने वसमि वससे निवृत्तिकरे । ५७॥

આ હું કહીશ, અમરના આ મેં કહ્યું છે, અમરના આ
હું કહીશું કે મું જોવી કીતે અમરનાએલા ખલી નહીં કહેમાં
માન દેવ પ્રમાણમાં મું લાગી નહીં અમરના આમના કિતની

વિરુદ્ધ બની જઈ આપણા સંપૂર્ણ જીવનનો સમય નિષ્ફળ રીતે ગુમાવે છે. પરંતુ પવિત્ર તત્વને જાતાવવાળા મોક્ષને પ્રાપ્ત કરાવવાળા જિનેશ્વર ભગવાનના વચનમાં તું રમણ કરતું નથી. (૫૭)

कुर्वाणोऽपि निरंतरामनुदिनं बाधां विरुद्धक्रियां ।

धर्मारोपितमानसैर्न रुचिधिव्यापद्यते कश्चन ॥

धर्मापोढधियः परस्परमिमे निवृणन्ति निष्कारणम् ।

यत्तद्धर्ममपास्य नास्ति भुવने रक्षाकरं देहिनां ॥૫૮॥

કોઈ માણસ હુમેશાં વધારે બાધા કારક વિરુદ્ધ ક્રિયાઓ કરે જાય છે તોપણ ધર્મમાં મન લગાડનારા રૂચિવાદ પુરુષોથી તેમને ખીડા કરવામાં આવતી નથી. ધર્મમાં જેની જીદ નથી તેવા માણસો પરસ્પર વિના કારણે ઘાત કરે જાય છે. માટે ધર્મ એવી ઉચ્ચ ચીજ છે, કે જેને છોડી દેવાથી આ જગતમાં શરીરધારી મનુષ્યોને ખીજ કોઈ વસ્તુ રક્ષણ કરી શકતી નથી. (૫૮)

नानारंभपरायणैर्नरवरैरावर्ज्यं यस्त्यज्यते ।

दुःप्राप्योऽपि परिग्रहस्तृणमिव प्राणप्रयाणे पुनः ।

आदावेव त्रिमुञ्च दुःस्वजनक तं त्वं त्रिधा दूरत—

धेतो मस्कहिमोदकव्यतिकरं हास्यास्पदं मा कृथाः ॥૫૯॥

ગુદી જાતના આરંભોમાં લીન થયેલા મનુષ્યોને એકત્ર કરેલા કડીનતાથી પ્રાપ્ત કરવાને યોગ્ય પરિશ્રદ્ધ છે

[illegible]

निम्नलिखित में से सही उत्तर लिखिए :

॥॥ श्रीगणेशाय नमः ॥॥

॥३॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

सर्वे नमोऽस्तुतेः पुनरेकस्मिन् वर्षे पुनः ॥२॥

જે જાણ અને પ્રુપ વિશેષે દુહમ્મનીંજ પેન પેાપના
અમ્ય રૂપ આપિદાન કર્મ આપીને વિદા દુમ્મનીં મતિ-
પાત્રી આપી નય્યા કે, તેમને અવગણે આદે જે મન
કે નિરન્તર પ્રુપ અવગણે કર્મ કરે કે અવગણે કે અવ
અવગણે અવગણે જે અવગણે કર્મ કરે કર્મ કરે કર્મ
કે, તેમને એવડા અવગણે કર્મ કરે કર્મ કરે કર્મ
કર્મ કરે કર્મ કરે કર્મ કરે કર્મ કરે કર્મ કરે કર્મ કરે કર્મ
કર્મ કરે કર્મ કરે કર્મ કરે કર્મ કરે કર્મ કરે કર્મ કરે કર્મ

निं भोजनायाकृता इदम ये भोगान्भक्षयिष्यन्ते ।

नास्तेन साक्षिणि किं पुनः पुनरगो तत्राग्निनिक्षेपिणः ॥

सिन्धेऽपि कदाचिदग्निं तत्र नो वृणोदयं विभ्रतः ।

येन विप्रमर्शनिर्गन्धयन्त्रिं वल्ली कुतो जायते ॥६१॥

ये नाना भूतानां देवा नाना नाना विष्णोः, अतिरिक्त
 अतिरिक्त नाना, अतिरिक्त नाना, अतिरिक्त नाना
 अतिरिक्त नाना, अतिरिक्त नाना, अतिरिक्त नाना
 अतिरिक्त नाना, अतिरिक्त नाना, अतिरिक्त नाना
 अतिरिक्त नाना, अतिरिक्त नाना, अतिरिक्त नाना
 अतिरिक्त नाना, अतिरिक्त नाना, अतिरिक्त नाना

विनश्वरिणीति नाना नाना नाना नाना ।

विन नाना नाना नाना नाना नाना नाना ।

नाना नाना नाना नाना नाना नाना ।

नाना नाना नाना नाना नाना नाना ॥६५॥

नाना नाना नाना नाना नाना नाना
 नाना नाना नाना नाना नाना नाना
 नाना नाना नाना नाना नाना नाना
 नाना नाना नाना नाना नाना नाना
 नाना नाना नाना नाना नाना नाना
 नाना नाना नाना नाना नाना नाना
 नाना नाना नाना नाना नाना नाना
 नाना नाना नाना नाना नाना नाना
 नाना नाना नाना नाना नाना नाना
 नाना नाना नाना नाना नाना नाना
 नाना नाना नाना नाना नाना नाना
 नाना नाना नाना नाना नाना नाना

नाना नाना नाना नाना नाना नाना ।

नाना नाना नाना नाना नाना नाना ॥

नाना नाना नाना नाना नाना नाना ।

नाना नाना नाना नाना नाना नाना ॥६५॥

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1. 凡在本行開辦之各項業務，均應遵守本行所定之規章制度，並應隨時注意本行所定之業務範圍，不得有越權行為。

[illegible]

मन्त्रार्चनं विष्णुपूजनम् ।

निम्नलिखित आठ वाक्यों में से दो चुनिए ।

पुनरिच्छा निश्चयः ।

हृत्पद्मस्य निधानं श्रावणा नमो पुंसा ॥६॥

તે જાણિ મુખના ચિત્રેખાં દેખના મહિ વાપર નામ
 દેના ચિત્રેખાં મરણી મારી વાપર નામ મુખે પાંચનાં
 લગાવજી મહિ વાપર પાંચજી જાણિય વજી નામ દેખાવી
 મુખ લગાવના મરણીનાં જાણજી મરણ મુખને પ્રગટવજી
 જ પ્રગટ મહિ વાપર નામી. (૧૮)

५: कर्मविनिर्गमिवद्वयैः नृन्यासदीर्घादिभिः ।

गमा यानि कदाचनानि विकृति नैवध्यमानः न्युदं ॥

गरुडगिरिनामिनः शिवगर्भनामदेष्टव्यमानोऽपि किं ।

लारक्तमिनामिनादिगुणिनामावयने विग्रहः ॥६५॥

કર્મના ઉદયથી બનાવેલી બુદ્ધા બુદ્ધા પ્રકારની ને
 નાની ઉંચી દેહો વડે પ્રગટપણે સંબંધ રાખવાવાળો એ
 દેહાચિત્ પણ બદલાઈ જતો નથી, અર્થાત્ પોતાનો સ્વ
 બદલતો નથી. જેવી રીતે કે લાલ પીળા સફેદ કાળા વગેરે
 લંકાગેલ શરીર કદીપણ શું લાલ પીળા સફેદ અગર
 રંગવાળું બની શકે છે? અર્થાત્ બની શકતું નથી. "

મૌરો રૂપધરો દૃઢઃ પરિવૃઢઃ સ્થૂલઃ કૃશઃ કર્કશઃ ।
 ગૌર્વાણો મનુજઃ પશુર્નરકમ્ભૂઃ પંઢઃ પુમાનંગના ॥
 પ્રિયમ્ ત્વં વિદધામિ કલ્પનમિદં મૂઢો વિબુધ્યાત્મનો ।
 તિયં જ્ઞાનમગાનભાવમમલ્લં સર્વવ્યપાયચ્યુતમ્ ॥૭૦॥

તે આત્મા, તું પોતાને અવિનાશી, નિર્મળ
 અગરના દુઃખથી રહિત તથા જ્ઞાનમય સ્વભાવવાળો બો
 મારો માનુષ્ય મૂર્ખ બની ગયો છે, કે જેથી કરી આત્મા
 વિવિધ રૂપો કહે છે કે તું સફેદ વર્ણવાળો છું, અગર
 કાળા, કાળા તું મજબૂત છું, તું રૂઝિયુટ છું, તું
 નાનકડો છું, તું કોરો છું, તું દેવ છું, તું
 માનુષ્ય છું, તું નાનકડો છું, તું નર્પણક છું, તું
 પશુ છું, બીજો છું. (૭૦)

કલ્પનમિદં મૂઢોપગમોગમમ્ ।
 વિદધામિ ત્વં જ્ઞાનમગાનભાવમમલ્લં ॥
 પ્રિયમ્ ત્વં વિદધામિ કલ્પનમિદં મૂઢો વિબુધ્યાત્મનો ।
 તિયં જ્ઞાનમગાનભાવમમલ્લં સર્વવ્યપાયચ્યુતમ્ ॥૭૦॥

भीतं मुंचति नांतको गतधृणो भैषीवृथा मा ततः ।
 सौख्यं जातु न लभ्यतेऽभिलपितं त्वं माभिलाषीदि ।
 प्रत्यागच्छति शोचितं न विगतं शोकं वृथा मा कृथाः ।
 प्रेक्षापूर्वविधायिनो विदधते कृत्यं निरर्थं कथम् ॥७३॥

દયા રહિત યમરાજ મરણથી બીકણુ માણુએ નથી, તેથી ફેગટ ડર ના કર. પોતાના ઇચ્છેલા પ્રાપ્તિ ના થાય તો તેવા સુખની ઇચ્છા તું ના કર મરી ગયા હોય તેના માટે શોક કરવાથી તેઓ આવતા નથી તો ફેગટ શોક ના કર કારણ કે મ કામ કરવાવાળા વિદ્વાન્ લોક કોઈ પણ કાર્ય ફેગટ નથી. (૭૩)

स्वस्येऽकर्मणि शाश्वते विकलिले विद्वज्जनप्रार्थिते ।
 संप्राप्ये रहसात्मना स्थिरधिया त्वं विद्यमाने सति
 चाहं सौख्यमवाप्तुमंतविरसं किं खिद्यसे नश्वरम् ।
 रे सिद्धे शिवमंदિरे सति चरौ मा मूढ भिक्षां भ्रમ

જે સુખ આપણા આત્મામાં સ્થાયી છે, જે ઉદયથી પ્રાપ્ત થતું નથી પરંતુ જે કર્મના નાશ થાય છે, જે અવિનાશી છે, જે મહાશક્તિ છે, જે લોકો સદા ઇચ્છા રાખે છે અને સ્થિરભાવ આત્મામાં સહજમાં પ્રાપ્ત થાય છે એવું સુખ આપણે હોવા છતાં જો જે સુખ અંતમાં રસ વિનાનું છે નાશવંત છે તેવા બાહ્ય એટલે ઇન્દ્રિયજન્ય સુખ

[illegible]

मिथ्यानि पवित्रं गगनं नृपे ननु ।
 मन्त्रविमलपदी यः निधीयते नृपः ॥
 तमिदमि पयोद्वेयं तानं दृष्ट्वापि ।
 मन्त्रममप्यपि निधीयते नृपे ॥७५॥

જે મુજબ તમારું પાત્ર નિર્ણય કરવામાં આવેલું છે અને
 તમારું નામ નિર્ણય કરવામાં આવેલું છે અને તમારું નામ
 નિર્ણય કરવામાં આવેલું છે અને તમારું નામ નિર્ણય
 કરવામાં આવેલું છે અને તમારું નામ નિર્ણય કરવામાં
 આવેલું છે અને તમારું નામ નિર્ણય કરવામાં આવેલું
 છે અને તમારું નામ નિર્ણય કરવામાં આવેલું છે. (૨૦)

दृष्टो विवर्तिनो रमनिभं योऽदृष्टे पोषिताः ॥
 दुर्बला विषयास्तु विरजन्ताः सर्वान्नमोभयाः ॥
 नेत्येते जितकांक्षिभिः कथमसौ जन्मावन्तिरर्थिनो ।
 दृष्टोऽत्रैकविर्षभं न मुच्यते कुर्वन् नमोर्गिनः ॥७६॥

અદિનાયત્રી દ્વરે થઈ ગઈ તેવા બંને નિર્દોષી ઇન્દ્રિય
વિષયરૂપી અનુજ્ઞા દેડે પાપવામાં આવે તો આ લોક તથા
પરલોક બંનેમાં સત્તિ વિચલતો રહે. દુઃખ મળે છે, તો
મેલમાં બાનંદ માનવાવાળા પુરૂષો શું બાપા સંસારની વૃત્તિ
કરવાવાળા ઇન્દ્રિય વિષય અનુજ્ઞાને પ્રવં પ્રકારના મુખને

U. S. DEPT. OF AGR. BUREAU OF ENTOM. & PLANT INDUSTRY
WASHINGTON, D. C. 20250

॥ दशमं परिचयः ॥

साहजोवविमोक्षनादिभूतिः पुनः विभक्तः ॥ १७ ॥

शुद्धं सौमरिद्रोमज्यसामं चरुमैत्राणि मानसम् ।

विश्वं जीवन् मतेति कथं विज्ञेयं तस्यैव तत्त्वमसि ॥७२॥

ગાંધીજીનાં પાત્ર પત્રોના પ્રાકૃતિકરણે સમગ્ર, વધુ
 ને વધુ કાળના નિરંતર મેળ, અવરુદ્ધ લાગેલા અને સમર્પિત
 ઉદ્વેગ દ્વારા થતા છે અને અત્યુચિતમાં સંવેદનશીલ પ્રાકૃતિક-
 રીતે અતિમાં પડવાના પિતલ સ્વાભાવ દ્વારા પ્રત્યક્ષ અને
 અત્યુચિત વિચારેલા અને સેવા પડે છે અને અત્યુચિત
 અતિમાં સંવેદનશીલ અત્યુચિત રીત, વિચાર, સમગ્ર ગાંધી
 અત્યુચિત સંવેદનશીલ દ્વારા સંવેદનશીલ પડે છે અને સમગ્રમાં સંવેદ-
 નશીલ રીતેના અત્યુચિત દ્વારા સંવેદનશીલ પડે છે, સમગ્ર
 પ્રકારે અને અતિમાંના અત્યુચિત દ્વારાના અત્યુચિત છે, તેમ
 અનેમાં સંવેદનશીલ ગાંધી સંવેદનશીલ અને સંવેદનશીલ શ્રુતિ સંવેદનશીલ
 સંવેદનશીલ. (૨૨)

सर्वं नश्यति यत्नतोऽपि रक्षितं कृत्वा त्रयं दुष्करं ।

कार्य स्वामिन् अनेन नष्टिने सांसारिकं नश्यत् ॥

यन्मत्रापि विधीयते यत जुनो मृद महत्तिष्ठन्मया ॥

कृत्ते कापि हि केवलश्रमकृते न व्याप्तिर्यते मुखाः ॥८०॥

પાટ્ટીમાં નાંખેલ માટીની પૂતળીની માદક મતિ

तृतीयस्त्रोत्रम्

કઠિન પરિશ્રમ ઉઠાવીને ચત્તનની વહે કરેલા સઘળા મંદારિ
કાર્યો ઘણુ માત્રમાં ખીલકુલ નાશ પામે છે. આ પ્રમાણે
ક્રમેશમાં બને છે છતાં પણ હે મુખ્ય જીવ, એવા મંદારિ
કાર્યો તરફ શાને માટે તને પ્રવૃત્તિ રહ્યા કરે છે, તે બરેબર
ખેદની વાત છે. કારણકે બુદ્ધિમાન્ પુરૂષો બધાં
એમતલબ પરિશ્રમ કરવાવાળા કાર્યોમાં કદી પણ નિર્લસ
મનથી પ્રવૃત્તિ કરતા નથી. (૮૦)

चित्रोपद्रवमङ्कुलागुरुमलांनि स्वस्थतां संसृति ।

मुक्तिं नित्यनिरंतरोजनमुखामापत्तिभिर्वर्जिताम् ॥

प्राणी कोपि कषायमोहितमविर्नां तत्त्वतो बुध्यते ।

मुक्तता मुक्तिमनुत्तमामपस्था किं संसृतो रज्यते ॥८१॥

[illegible]

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

[illegible]

મહે, મહા પેદારી આપણે તે જે સાધના પ્રાપ્તી
પ્રાપ્ત થઈને વિષય જોવાની ઈચ્છાને ત્યાં થઈ જુદી જુદી
આત્માને વિદ્યાને પ્રાપ્તવારી તે આત્માને વિષયને પ્રાપ્તિ-
પ્રાપ્ત થઈને જે સાધના જે સાધના તેના જે સાધના જે સાધના
કરવાવાળા પ્રાપ્ત થઈને સાધના કરીને સાધના જે સાધના
જે સાધના પ્રાપ્ત થઈને સાધના પ્રાપ્ત થઈને સાધના પ્રાપ્ત થઈને
સાધના પ્રાપ્ત થઈને સાધના પ્રાપ્ત થઈને સાધના પ્રાપ્ત થઈને
સાધના પ્રાપ્ત થઈને સાધના પ્રાપ્ત થઈને સાધના પ્રાપ્ત થઈને
સાધના પ્રાપ્ત થઈને સાધના પ્રાપ્ત થઈને સાધના પ્રાપ્ત થઈને

ચૈત્તિઃ કર્મમદ્યાર્થિર્મિત્યતે યોગિન ! નિર્વિચેતિમ્ય ।

નામે નામવાચિનમ્વચસૂત્રં ચૈત્તર્યં દૈવમત્તમ ॥

તાન ચતુર્વચમાનામિત્યત્તત્ત ચતુર્વચ નિર્મુચ્ચતી ।

ચાત્તે નિર્વિચેતિમ્યપુરેન્નવમત્તમં નિર્વિચેતિ નિર્વિચ ॥૮૩॥

જે યોગી પુરુષ ! આ ચૈત્તર્યથી જનમાં પદ્માચર્ય-
કર જુદી જુદી સાધના કરીથી ત્રીજા પ્રાપ્તી તરફથી
આત્માપ્રાપ્તી નું સાધના પ્રાપ્તીને જોવાયે છે અને જેનું
દોષ દોષ નથી જે સાધના ના સાધના પ્રાપ્ત થઈ
પ્રાપ્તીને નું પ્રાપ્ત થઈ સાધનાની તરવારીને જેટલે જે
સાધના સાધના પ્રાપ્ત થઈ સાધનાની તરવારી
જાતીથી નામ કરી જોવા નમસ્તમાં જાતી પાપરહિત
આત્માપ્રાપ્તી પ્રાપ્ત થઈ ત્યાં પ્રાપ્ત થઈ રહિત સાધના પ્રાપ્ત
કર. (૮૩).

યો ચાત્તર્ય તપસિ ચત્તે વાચમાપયતેન્મતી ।

ચત્તવાત્માર્થ લઘુ ન લઘુને પૂતમાત્માનમેવ ॥

ન પ્રાપ્તિ કલ્પના કરવામાં લેવામાં આવી -
 વિજ્ઞાનેનાં કલ્પનામાં લેવામાં આવીને ૧૮૪૫

જે કોઈ માણસ જન્મના પદાર્થના માટે તપ કરે
 છે તેને જન્મના પદાર્થ મળે છે. પરંતુ જે કોઈ માણસ
 આત્માની શિશિતા માટે તપ કરે છે તેમને જન્મની
 આત્માની શિશિતા મળે છે. કારણ કે કોઈકનું વાવેતર કર-
 વાથી કદીપણ જોખા ઉગતા નથી જોગ વાળીને બુદ્ધિમાન્
 પુરુષો પોતાના આત્માના કાર્યમાં ઉગતા રહે છે. (૮૪)

કાંતાસન્નશરીરજમ્ભુતયો ને સર્વથાપ્યાત્મનો ।
 મિત્રાઃ કર્મભવાઃ સ્તરીરમચ્છલા ભાવાવદ્ધિર્ભાવિનઃ ॥
 તૈઃ સંપત્તિવિહાત્મનો ગતવિયો જાનંતિ ચે શર્મદાં ।
 સ્વં સંકલ્પવશેન તે વિદ્યવતે નાકીશલક્ષ્મી સ્ફુટમ્ ॥૮૫॥

જે શ્રી પુત્ર પુત્રી આદિ સર્વે તથા મકાન ધન-
 ધાન્ય આદિ સર્વે ચેતન તથા જડ પદાર્થો સર્વે પ્રકારે
 આત્માથી જુદા તથા પવનની માફક ચલાયમાન છે તે સર્વે
 કર્મના ઉદયથી મળે છે, તે પછી આ જગતમાં જે માણસો
 બુદ્ધિહીન હોય છે, તેઓ આવા પદાર્થોને પોતાને સુખ
 દેવાવાળા ગણે છે. જેવી રીતે કે તેઓ પોતાના મનના
 સંકલ્પને આધીન થવાથી સ્વર્ગની લક્ષ્મીને જાણે મેળવતા
 હોય તેમ માને છે. (૮૫)

કાનાં ભવતિ બુવને કર્મવધાય પુંસાં ।
 રાગાણાં કલિમલમુચે તદ્ધિ મોક્ષાય વસ્તુ ॥
 ૪૪

महोदय !

શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતાના આશ્રિત રહેવાના અર્થ

[illegible]

संस्कृत-महाभारत-विश्वकोषः

ममैव विदुषो भवन्ति मीमांसक विभक्तः ॥

विष्णोर्नाम विनिर्दिष्टं विनिर्दिष्टं दृष्टाव्यम् ।

मन्त्रायं विष्णुपुत्रो न कुर्वन् मन्त्राभिर्यत् न वाच्यः ॥८७॥

અચાર્યશ્રી શ્રીમાતમા પ્રાણીજિનને જે સમ્યક્જ્ઞાન
દયેન તથા ચરિત્ર, તથા તમા સીલ પ્રતિ પુણ્યપાપા વિષય
જે તેમજના મનમાં દોષભરી આત્મ જયસાચજ્ઞાન રજા કહે
જે તે તેમને દુઃખ મેલન નથી, જેની સીલ કે સુદા સુદા
અચાર્યના સત્તેમી જરથુર તથા જેના પ્રાણીની પાદ ચલું
હલંબ્ય છે તેના પ્રાણીને પાદનુ હરવાવાળા ચતુરની મંદર
શું દાવાનરૂ અર્થમે તે તે અંત્યાય કરતાં નીવડતો નથી ?
અર્થાત્ નીવડે છે. (૨૭)

मोक्षोपायानां सङ्ग्रहः ।

निर्घोषानां व्यपगतगन्धः जन्मद्वान्मेव नित्यः ॥

યત્તદ્ભેદં યદિ વિવિદિષા તે સ્વકીયં સ્વકીયૈ-

મૌહં ચિત્ત ! ક્ષપયસિ તદા કિં ન દુષ્ટં ક્ષણેન ॥૮૮॥

મોહથી અંધ બનેલા પુરૂષોના હૃદયમાં બાહ્ય સ્ત્રી પુત્રાદિ શરીરાદિ વીગેરે પદાર્થ પોતાના આત્માની બુદ્ધિથી પોતાના લાગે છે. મોહથી રહિત પુરૂષોના હૃદયમાં કર્મ મેલથી રહિત થયેલ આત્માને સદા પોતાની બુદ્ધિથી આત્મારૂપે ઓળખે છે. હે મન, જો આ બન્નેના ભેદને તું બાણી લે તો પછી પોતાના આત્માને અલગ રાખી પોતાના ગણેલા સ્ત્રી પુત્રાદિને માટે મોહ થાય છે તેવા મોહનો શા માટે ક્ષણવારમાં તું નાશ કરતો નથી. (૮૮)

સ્વાત્મારોપિતશીલસંયમભરાસ્ત્યક્તાન્યસાહાયકાઃ

કાયેનાપિ વિલક્ષમાણહૃદયાઃ સાહાયકં કુર્વતા ॥

તપ્યંતે પરદુષ્કરં ગુરુતપસ્તથાપિ યેનિસ્પૃહા ।

જન્મારણ્યમતીત્ય ભૂરિભયદં ગચ્છંતિ તે નિર્વૃત્તિમ્ ॥૮૯॥

જે મનુષ્યો શીલ તથા સંયમના ભારથી પોતાના આત્મામાં લીન થયેલા છે, જેમણે બીજી વસ્તુઓના આલેખનનો ત્યાગ કરેલ છે, જેમના મન ધ્યાનમાં સહાય કરવાવાળા સાધન રૂપી શરીર પર ઉદાસ રહે છે. એવા સાધુપુરૂષો બહુ ભારે તપસ્યાનો તપ કરે છે. છતાં પણ તેવી તપસ્યા પર વાંછના રાખતા નથી તેવા સાધુ પુરૂષો અત્યંત બચને આપવાવાળા સંસારરૂપી વનને પાર કરી પરમાનન્દરૂપી મોક્ષને મેળવે છે. (૮૯)

તર્મ કસોતિ કુસમમૃમં તીર્થ્યં મૃમં નિર્મિતપ ।

દાપેત્યમૃમં નિર્દેનુમનનો મે પોવયંતે વરઃ ॥

મે કમનંવર્મકર્તિવપવર્તે દુર્મયા પોમિનો ।

ત્વઝોમવર્મનામનપરાન્નેયો વિતનોત્તલે ॥૫૭॥

પોવતાંનું જાણેતું પાપકર્મ દુઃખ આપે છે અને શુભ
 ને શુભ આપે છે એમ જાણીને જે મનુષ્ય પાપકર્મને
 એ દરવાજાનું મન કરીને વપસી ચાલતા હશે તે તેણે
 તિ નવર અવસના અંતરૂપ ચોલી પુરૂષો બહુ ગુરુકે-
 તો મળી શકે છે. પરંતુ જેને આ જગતમાં પુણ્ય
 ના પાપ કર્યોના નામ દરવાજા ઉઘાડી છે તેણે સાચું
 કૃપાળોને માટે શું કરેતું કારણ કે તેમને મળતું નહન
 શક્ય છે. (૬૦)

સ્તેયં વદ્દીર્યં કર્મ રમના સંચારવિસ્તારકમ ।

સાધુનામુદયાગતં સ્વયમિદં ચિન્તેદન્તે પાઃ શ્રમઃ ॥

ગત્વા વિજિગીષ્ણા વલ્લવના વૈરી દટાદન્યતે ।

સાદન્ત્યા મૃદમાગતઃ સ્વયમનો મંત્રાય્યતે કોવિદઃ ॥૫૮॥

સાધુઓએ તો જે કર્મ સંચારને વધારનાર છે, તેને
 જલદીથી બહાર દાખી તેના છેલ્લે દરેકો જોઈએ, અને જે
 કર્મ પોતાની મેળે બહાર આવ્યાં હાય તેને છેલ્લી નાંખ-
 નામાં મે મળી શું મહેનત તેમને કરવી પડે ? જેવીરીતે
 ન પુરૂષો જીતને મેળવવાની ઈચ્છાવાળા છે
 અને પોતાના શત્રુઓને બળથી મારી નાંખે

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

[illegible]

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

११/१२/१९५१

The following information was obtained from the records of the Bureau of Prisons, Department of Justice, Washington, D.C., dated June 10, 1964:

(S)

विष्णवे यद्गोप्यं कर्म तस्यैव मंगलमविनाशकम् ।

सायुजाद्वयामं स्वर्गिणं विन्देत्तु यः श्रमः ॥

यो मत्वा विजिगीषुया पश्यता वैरो ह्यद्रव्यम् ।

नादत्वा गृहमागतः स्वयमग्नौ मन्त्रं जप्त्वा कौर्विहः ॥१२॥

આપણે જો તે હવે સંધ્યાનાં વખતનાં છે, તેને જલદીથી બહાર લાવી લેનાં છે. હવેનો સેપ્ટેમ્બર, અને જે હવે પાતાની બેળે બહાર આવ્યાં હોય તેને કંઈ નાંખવામાં તો પછી શું મરજત તેમને કહી પડે ? જેવીકે જે જે બહારનાં મુદ્દે જીવને બેળવવાની ઉચિતતા છે તેને પાતે જીવને પાતાના અધુરેને બહારથી આવી નાંખે

કાનેના હાથે રક્ષાયે પણ મુદ્ધિને મેળવી શકતા નથી.
કાશ્યપે મનથી જેનું શરીર બંધેલું છે, તેવા પ્રજ્ઞને જાણે
મનથી કદી સ્થાન રક્ષવામાં આવે તે; પણ મું તેનું શરીર
નિવરિત મુદ્ધ મુદ્ધ મુદ્ધે (૬૫)

લગ્ના દુર્લભમેદયોઃ નપદિ મે દેહાત્મનોરંભય ।

લગ્ના ધ્યાનદ્વારાનનેન મુનયઃ મુદ્ધેન કર્મધનય ॥

યોતાલોકવિદ્યોક્તિયોક્તનના મૃત્યા દિવ્યોક્તચિતાઃ ।

પંથાને કયર્થેનિ મિદિયત્તેન્ને સંતુ નઃ મિદ્યે ॥૧૪॥

જે મુનિઓએ પ્રશિન્તાથી વિદ્ય મધ્યકે તેવા શરીર
દયા આપ્યાના બેદને જાણીથી જાણી લીધા છે તથા મુદ્ધ
સીધાસીધા મેળવી આત્માધ્યાનની અગ્નિ જડે ક્ષોભી
લાકડાને જાળ કદી નાંખ્યા છે. જાને હોય તથા અંતરને
દેખવાવાળા દેખતા માન પામીને જાને હોયમાં બેટલે માનવ
અતિમાં તેમજ હન્દ્રાદિદેવ આદિનાં પૂજનું સ્થાન મેળવ્યું
છે. જેવા મનના પરમાત્મા અરિદંત બનીને મોક્ષરૂપી
સ્થાનના આર્થને બનાવે છે તેવા મુનિઓ આત્મારી શિલ્પિના
મુદ્ધે પ્રવર્તે. (૬૬)

વેપાં જ્ઞાનકુશાનુગચ્ચલ્લગરઃ મમ્યક્તવશાનેરિતો ।

વિષ્ણુકૃતસર્વતત્ત્વમિનિર્દગ્યે નિર્ધાર્પયમિ ॥

દત્તોત્તમિગનસ્તમસ્તનિદ્ધનેદેદીપ્યને સર્વદા ।

નાથર્થે સ્વર્થેનિ ચિત્રચરિતાશારિત્રિણઃ કસ્ય તે ॥૧૫॥

જેમની જ્ઞાનરૂપી અગ્નિ પોતાના પ્રકાશમાં વધારે

તત્ત્વભાવના

પ્રકાશમાન થઈ સમ્યક્ચતારૂપી પવનના લીધે ફેલાઈ જઈ
કર્મરૂપી લાકડાંને ભસ્મ કરી નાંખે છે, અને મનને આકુ-
ળબ્યાકુળ કરવાવાળા સર્વ રાગ આદિ અન્ધકારને દૂર કરે
છે અને સર્વ પદાર્થો તથા તત્ત્વોના સમૂહને એકી વખતે
સ્પષ્ટ પ્રકાશમાન કરે છે અર્થાત્ દેવજ્ઞાનમય બની
સદા જલતી રહે છે તેવા વિચિત્ર આવરણવાળા આચરણને
કરવાવાળા સાધુ પુરૂષો કેાની અંદર આશ્ચર્ય પેદા કરતા
નથી ?—અર્થાત્ તેમના ચારિત્ર આશ્ચર્યકારી હોય છે, (૬૫)

યાવચ્चेतसि बाह्यवस्तुविषयः स्नेहः स्थिरो वर्तते ।

तावन्नश्यति दुःखदानकुशलः कर्मप्रपंचः कथम् ॥

आर्द्रत्वे वसुधातलस्य सजटाः शुष्यति किं पादपा : ।

भृज्जतापनिरोधनपराः शाखोपशाखिन्विताः ॥૯૬॥

જ્યાં સુધી મનમાં બહારના પદાર્થ સંબંધી રાગ
સ્થિરરૂપે થાય છે ત્યાં સુધી દુઃખ આપવામાં કુશળ એવા
કર્મોની બલ દેવી રીતે નાશ થઈ શકે ? કારણકે જમી-
નના તળની ભીનાશના લીધે અત્યન્ત સૂર્યના તાપને રોક-
વાવાળી શાખાઓ તથા ઉપશાખાઓથી ભરેલા વૃક્ષો
દેવી રીતે સુકાઈ શકે ? અર્થાત્ સુકાઈ ના જ જાય. (૬૬)

चक्री चक्रमपाकरोति तपसे यत्तन्न चित्रं सताम् ।

सूरीणां वदनश्वरीमनुपमां दत्ते तपः संपदम् ॥

तच्चित्रं परमं यदत्र विषयं गृह्णाति हित्वा तपो ।

દત્તેઽસૌ યદનેકદુઃખમવરે ભીમે ભવામ્ભોનિધૌ ॥૯૭॥

તત્વભાવના

જે મૂર્ખ પુરૂષો નિર્દોષ સમ્યક્જ્ઞાન સમ્યક્દર્શન તથા સમ્યક્ચારિત્ર રૂપી ત્રણ રત્નો સિવાય એકલા જ્ઞાન માત્રથી સંસારરૂપી કિલ્લાને તોડી નાંખી અનુપમ ગુણને આપવાવાળી સિદ્ધિને મેળવવા ઇચ્છા રાખે છે, તેઓ પોકસ રીતે પોતાના બન્ને હાથો વડે કલ્પાંત કાળના પવનથી લાયમાન થયેલા તથા જળચરોથી ભરપૂર એવા સમુદ્રને રી જઈ પોતાના સ્થાનમાં જવા માંગે છે. (૯૬)

તાત્વા ભવમુક્તિકારણગણં શુદ્ધયા સદા શુદ્ધયા ।

વા ચૈતસિ મુક્તિકારણગણં ત્રેયા વિમુચ્યાપરમ ॥

અરણ્યનિમ્લનક્ષમધરં જૈનં તપઃ કુર્યતે ।

જન્મ ચ જીવિતં ચ સફલં પુણ્યાન્માનાં યોગિનાં ॥૧૦૦

જે મુનિઓ સદા શુદ્ધ બુદ્ધિના હીથે આ સંસારના ને તથા મોક્ષના કારણના સમૂદ્રને બાળી સર્જીને મન અને કાયા વડે જે સંસારના કારણ છે તેને કાઢી તાના ચિત્તમાં મોક્ષના કારણ ત્રણ રત્નને મારવા સારરૂપી વનને નાશ કરવામાં સમર્થ એવા જૈન પ્રાધના કરે છે તેવા પુણ્યશાળી યોગિ પુરૂષાના થા જીવન સફલ થાય છે. (૧૦૦)

અગમદાનકગલં સંત્યજ્ય રત્નચયમ ।

પવેદનોદયકરં ભોગે મિથઃ મેવો ॥

પર્યયાદિજનકં દાત્તાદ્યલં વળ્લો ।

જરાંતકાયકરં પીમૂપમન્યમ્ય મઃ ॥૧૦૧॥

સ્વપ્નમાદ્યમયોત્તરોદયઃ ।

મુનરર્થોક્તિભાગવત્સાધિતમ ॥

વ્રતનિયમ મંત્ર ન વ્યવર્તે ।

સ્વિતરોક્તિ ધર નર ગમિત્વમ્ ॥૧૧૫॥

કુલને સ્વપ્નમાદ્યમય ૧૧૫, મધ્યસ્થ, સ્વપ્ન તથા
મદિત્વે દીપ્તિમા ૧૧૫ વેદ્ય જોડાઈને તેમજ સ્વપ્ન
૧૧૫ પદને છે જો સ્વપ્ન પદ્ય તથા જોડાઈને ૧૧૫
૧૧૫ જોડાઈને ૧૧૫ જોડાઈને ૧૧૫ જોડાઈને ૧૧૫

સ્વપ્નમાદ્યમયો દમયંતિ ને ।

કામમયી વિપયા ન પરં નરમ ॥

મમદદન્તિમદં દમયન્તિ ને ।

ન દરિયં દરયો રદ્યન્તિ તે ॥૧૧૬॥

આ ઇન્દ્રિયોના વિપયો જો વિપામર તથા નાગકુમા-
રોને પણ પદ્ય દરી છે તે તેઓ અન્ય મનુષ્યોને કેમ
પદ્ય ન દરી શકે? કારણ કે જે ક્ષિપ્ર મદવાળા હાથીઓના
મદને ચુલ્લુ દરી નાંખે છે, તેઓ દરી દરહોને છોડી દે
નાહિ. (૧૧૬)

મરણમેતિ વિનશ્યતિ જીવિતં ।

પુતિરર્પતિ જરા પરિવર્તે ॥

મતુરમોદપિશાચવશીકૃત-

સ્તદપિ નાત્મહિતે રમતે જનઃ ॥૧૧૭॥

તત્ત્વભાવના

આહને નિર્મલ મનસાગ્રા મનત્તમાન્તો તેવા ચૃદવાહનો
મને વનન અને કાયાવટે ત્યાગ કરે છે. (૧૧૬)

સર્વજ્ઞઃ સર્વદર્શી ભવમરણમગતંકનોકલ્મસીનો ।

તત્ત્વાત્મીયસ્તમાયઃ ક્ષતમકલ્મસઃ શશ્વદાત્માનપાયઃ ॥

દક્ષઃ સંકોચિતાર્ક્ષમર્મગુનિચકિત્ત્વોક્ત્યાવાનવેક્ષઃ ।

તદ્વાચાવાન્મનીનસ્થિરચિત્તદસુખમાત્મયં નિતનીયઃ ॥૧૨૦॥

જે મનુર પુરૂષો પોતાની દુઃસ્થિતિને વશ રાખે છે,
જન્મ તથા મરણના બંધથી બીધેલા રહે છે તથા અંધારના
બ્રમણ્મી દહાણ રહે છે તેવા મનુર પુરૂષોએ પાપા રહિત
સ્થિર તથા નિર્મળ આત્માના યુગની પ્રાપ્તિના નાદે સદા
સર્વને જાણવાવાળા, સર્વને દેખવાવાળા, જન્મ મરણ જરા
એક વિગેરે દેખોથી રહિત, પોતાના સ્વભાવને પ્રાપ્ત
કરેલ, સર્વ દર્શ મળોથી રહિત અવિનાશી પોતાના
આત્માના ધ્યાનમાં ધ્યાન કરવું જોઈએ. (૧૨૦)

દૃત્તેવિંશતેનેનિ કુર્વતા તત્ત્વભાવનામ્ ।

સચોમિતગતેરિષ્ટા નિવૃત્તિઃ ક્રિયતે કરે ॥૧૨૧॥

આવા એકસોને વીસ શ્લોકો વડે આત્માના તત્ત્વની
ભાવના કરવાવાળા પુરૂષો જલદીથી અમિતગતિ આચાર્યને
દંડ તથા સર્વજ્ઞને પ્રિય એવી સુદ્ધિને પોતાના હસ્ત-
ક્રમણમાં મેળવે છે. (૧૨૧)

શ્રીમાનુ અમિતગતિ ચરિ વિરચિત

ભાવના દ્વારિશિક્ષા

(મુચ્ચાલી બાપાંતર સદિત)

મનુષ્ય મૈત્રી મૃણિયુ મમોદં ।

કિષ્ટેષુ મીરેષુ કૃષાપરત્વન ॥

માન્યસ્થમાનં વિપરીતવૃત્તો ।

મદા મમાત્મા નિદધાતુ દેવ ॥૧॥

હે જીનેન્દ્ર બ્રહ્મવાન, તારું પ્રાણીજીવો તરફ મિત્રતા,
દેવતા પુરુષો તરફ દર્શન તથા દુઃખગી ખીડીત પ્રાણીજીવો
દે દયા અને દુઃખમય જીવનમાં પણ અમઝાવપણું મારે
તમા દુઃખેશાં લોગવો. (૧)

શરીરતઃ કર્તુમનન્નશક્તિઃ ।

વિભિન્નનાત્માનમપાસ્તદોષમ્ ॥

જિનેન્દ્ર કોષાદિવ સદ્ગવર્તિ ।

તવમસાદેન મમાસ્તુ શક્તિઃ ॥૨॥

હે જીનેન્દ્ર, આ શરીરથી બિન્ન આત્માને કે જે
તમા અનન્ત શક્તિવાળો અને દોષરહિત છે તેને મ્યાન-
થી જેમ તરવાર કાઢીને અક્ષય થઇ શકે છે તેમ કર-
માં તમારા પ્રજ્ઞાદેવે મારામાં શક્તિ આપો. (૨)

બાપના કાલિશિષ્ય

તે! મરી લઈ આલ્યા મર્યા મારાથી નારા કરવા હોય,
હવે કમવા હોય, બેગા કરવા હોય અથવા તો દુઃખી
મર્યા હોય તેના મર્યા મારા પાપો અને દર મર્યા આવ. (૫)

ચિત્તમાર્ગનિહિતનિર્મિત ।

મયા કપાપાપમનેન દુર્મિયા ॥

ચારિત્ર્યશુદ્ધિવદત્તારિ નામન ।

તદસ્તુ મિત્રયા મમ દુઃકલનં પ્રથો ॥૬॥

તે પ્રથુ, મોટાના આગને પ્રતિદુષ્ટ વર્તનથી વિશેષ
તે દુર્નિદ્રા વશ થઈને દુઃખલિના શીષે આશિષ શુદ્ધિને
પ કરનારી ક્રિયા ગે કરી હોય તો તેવું પાપ હવે
આ આવ. (૬)

ચિનિન્દનાલોચનગર્જનરદે ।

મનોવચ્ચકાપકપાવનિર્મિતપ ॥

નિદનિ પાપં ભવદુઃખકારણં ।

મિત્રગ્નિર્મ મન્ત્રગુણૈરિવાગ્નિકલપ ॥૭॥

મન, વચ્ચન અને કાયા વડે કપાપ ને વશ થઈને જે
ગે કર્યા હોય તે પાપને હવે આ સંસારને દુઃખનું
શુ છે તેમ સમજીને નિન્દા આલોચન ને ગર્જણવડે દૂર
॥ છે તેવા મન્ત્ર શુદ્ધો વડે જેમ વેદ્ય ઓરને દૂર કરે
તેમ હું દૂર કરે છું. (૭)

આપના હામિશિષ્ય

મર્મ, માર, પદ તથા વાચ્ય વચ્ચેથી પ્રમાદના
દેવે કે કઈ ઉચ્ચાર્ય શબ્દ દેઃ તેની કાળા તાબી સરખાવી
પે મને પૂર્ણગત રત્ન આપા. (૧૦)

યોયિઃ મમાયિઃ પરિણામશુદ્ધિ

સ્વાત્મોપવૃત્તિઃ ત્રિવર્ત્તોત્તમમિદ્ધિઃ ॥

ચિન્તામણિ ચિન્નિતવચ્ચુદાને ।

ત્વાં વંચમાનસ્ય મમાન્તુ દેવિ ॥૧૧॥

પારેલી ચીજને આપવામાં ચિન્તામણી ગમાન ને દેવી,
અને ચારંચાર વચ્ચેના કરી હું એટલું માણું છું કે મને
ફે તોન મળે, અમાયિ મળે, અને પરિણામમાં શુદ્ધિ
મેં, પોતાના આત્માના જાનની લગિમ થાવ અને મોક્ષના
પની સિદ્ધિ થાવ. (૧૧)

યઃ સ્મર્યતે સર્વમુનીન્દ્રગર્દ—

ર્થસ્તુયને સર્વેનરામરેન્દ્રઃ ॥

યો ગીયતે મંદપુરાણશાસ્ત્રઃ ।

સ દેવદેવો હૃદયે મમાસ્તામ ॥૧૨॥

જેનું સ્મરણ સર્વ મુનીન્દ્રેશ કરે છે, જેના વખાણ
મનુષ્યો દેવો તથા ધન્દ્રો કરે છે અને જેનું જ્ઞાન વેદ
શાસ્ત્ર આદિ શાસ્ત્રોમાં કરેલું છે તેવા પરમદેવ મારા
પમાં ખીરાલે. (૧૨)

યો દર્શનજ્ઞાનમુલ્લસ્રભાવઃ ।

સમસ્તસંસારવિકારવાહ્યઃ ॥

ભાવના કાવિશિક્ષા

ક્રોધીકૃતાશેષસરીરિર્ગાઃ ।

રાગાદયો यस્ય ન મન્તિ દોષાઃ ॥

નિરિન્દ્રિયો જ્ઞાનમયોઽનવાયઃ ।

સ દેવદેવો હૃદયે મમાસ્તામ ॥૧૬॥

જેમણે રાગાદી છબોને પોતાના સરીકે માનેલા છે, જેમનામાં રાગ દેવ આદિ દોષો નાશ પામેલા છે, ઈન્દ્રિય રહિત સદા જ્ઞાનમયતા યમેલા છે તેવા પરમદેવ મારા હૃદયમાં કલ્યાણકારી થાવ. (૧૬)

યો વ્યાપકો વિધજનીનવૃત્તઃ ।

સિદ્ધો વિબુદ્ધો ધુનકર્મવન્ધઃ ॥

ધ્યાતો ધુનીતે સકલં વિકારં ।

સ દેવદેવો હૃદયે મમાસ્તામ ॥૧૭॥

જેનું સકળ જ્ઞાન જગતમાં સર્વ વ્યથાએ વ્યાપક છે, જે પોતે સિદ્ધ, બુદ્ધિમાન તથા કર્મબન્ધન રહિત થયા છે, અને જે ધ્યાન ધ્યાવવાથી ક્ષણમાં વિકારને નાશ કરે છે તેવા પરમદેવ મારા હૃદયમાં ધીરાન્તે. (૧૭)

ન સ્પૃશ્યતે કર્મકલકુદોષૈ-

યો ધ્વાન્તસંયૈરિવ તિગ્મરશ્મિઃ ॥

નિરજનં નિત્યમનેકમેકં ।

તં દેવમાત્તં શરણં પ્રપદ્યે ॥૧૮॥

વિષામને પદ કર્મ-પદા ૧ ।

ન વિષામને મના પામિ ॥

માન્યમિત્તં વૌષધમપહાર્યં ।

તં દેવમાસં શરણં પ્રપદ્યે ॥૧૯॥

કેમનામાં તાપને આપનાર શરજ નહીં પરંતુ જા
વાળો શરજ પાડે છે, જેના પ્રકાશ બાધને આપનારો
તેમજ પોતાની અંદરજ રહેતો છે, તેવા આપ દેવનું શર
દું માથું ૧૯. (૧૯)

વિલોચયમાને સતિ યત્ર વિશ્વં ।

વિલોચયતે સ્પૃષ્ટમિદં વિવિક્તમ્ ॥

શુદ્ધં શિવં શાન્તમનાઘનન્તં ।

તં દેવમાસં શરણં પ્રપદ્યે ॥૨૦॥

ત્યાં આખા જગતને જ્ઞાન દર્શનવડે દેખી શકાય
છે, અને જુદા જુદા છ દ્રવ્યોને પણ જોઈ શકાય છે, તેવ
શુદ્ધ જ્ઞાની તથા શિવ સ્વરૂપી અને જે અનાદિ તથા
અનંત છે તેવા આપ દેવનું મને શરણ મળો. (૨૦)

સાધના અભિશિક્ષા

દેન સત્તા મનમયમાનમુન્દર્ભા ।

નિવાદનિદ્રાપયગોપચિતા ॥

કયોડનતેનેચ તરુવવજ-

સ્વં દેવમાર્ગે ચરણં વપસે ॥૨૧॥

જેવી રીતે આંત્રો સમુદ્ર અગિયી નાશ પામે છે તેવી
તે જોનામાંથી મોલ્દ માન અભિમાન પરિવ્રત વિશેષે નાશ
પામે છે તથા ક્રમચરુષ નિદ્રા વ્યયચોડ ચિતા વિશેષે નાશ
પામે છે તેવા આગદેવનું અને ચરણ માય. (૨૧)

ન સંસ્તરોડગ્મા ન વૃણં ન મેદિની ।

વિપ્રાનતો નો ફલકો વિનિર્મિતઃ ॥

યતો નિરસ્તાસકપાયવિદ્વિષઃ ।

તુષીભિરાત્મેવ સુનિર્મેલો મતઃ ॥૨૨॥

જેની શય્યા માટે શિલ્લા, પૃથ્વી અથવા ઘાસ પલ્લુ
અને જેના આસન માટે પલ્લુ કોઈ પલ્લુ ચીલ
પથ્વી નક્કી નથી અને જેનામાંથી ઇન્દ્રિય વિષય કપાય
વિશેષે નાશ પામ્યા છે તેવો નિર્મળ આત્મા છે તેમ
માણુસોએ કહેવું છે. (૨૨)

ન સંસ્તરો ભદ્રસમાધિસાધનં ।

ન લોકપૂજા ન ચ સંપ્રમેલનમ્ ॥

યતસ્તોડધ્યાત્મરતો ભવાનિશં ।

વિમુચ્ય સર્વામપિ વાણવાસનામ્ ॥૨૩॥

માર્ગ પાતળા પાતળા રૂપમાં .

૯ કે દુર્ભેદજાનપણે વિદ્યુત્ત્વ ॥

મુક્તાપ્રાપ્તિ સ્વાર્થ પાતળા .

વિવર્તિતવિધિ વાચકેનકે મમાર્થિય ॥૨૪

હિ આત્મા નું વારી જાતેન પાતળા આત્મા
શરૂ કે નેમજ દર્શનવાળે, આત્માના અને વિદ્યુત્ત્વ
મને ન્યાં દુર્ભેદ વિદ્યુત્ત્વ આત્મા આત્મા આત્મા

ભાષના હાત્રિશિક્ષા

વાળો છે અને પોતાનામાં સ્થિર રહી આ
અભાષિને મેળવે છે. (૨૫)

एकः सदा शाश्वतो को ममात्मा ।

विनिर्मुक्तः साधिगमस्वभावः ॥

वद्विर्भावाः सन्त्यपरं समस्ता ।

न शाश्वताः कर्मभवाः स्वकीयाः ॥૨૬॥

મારો આત્મા એકલો છે, અદા શાશ્વતો
દેવળ જ્ઞાનવાળો છે, મુખથી બરપૂર સ્વભ
વેનામાંથી બહારના બધા ભાવો બુદ્ધાઈ પામ
પોતાના કર્મના ઉદયથી બનેલા ભાવો શા
તેમ હોય છે. (૨૬)

यस्यान्ति नैक्यं वपुषापि सार्द्धं ।

तस्यास्ति किं पुत्रकलत्रમित्रैः ॥

प्रयच्छते चर्मणि रोमकृपाः ।

કુતો હિ તિષ્ઠન્તિ શરીરમધ્યે ॥૨૭॥

જે આત્માનું આ શરીર સાથે પણ ઐશ્વર્ય ન
તેનું ઐશ્વર્ય પુત્ર સ્ત્રી તથા મિત્ર સાથે કેમ ન
અર્થાત્ જેમ શરીરમાંથી આમલી ફર કરવામ
પછી તેમાં છિદ્રો ક્યાંથી દેખાઈ શકે. (૨૭)

संयोगतो दुःखमनेकभेदं ।

यतोऽનુતે जन्मवने शरीरी ॥

તતસ્ત્રિધાસૌ પરિવર્જનીયો ।

ચિયાસુના નિવૃત્તિમાત્મનીનામ ॥૨૮॥

મનુષ્ય ખીજના સંયોગમાં પડીને અનેક જાતના દુઃખો આ સંસાર રૂપી વનમાં લોગવે છે તો જેમને આત્માને માટે મોક્ષની વાંછના હોય તેમણે મન વચનને કાચાથી નિશ્ચય કરી તેવા મોહને છોડી દેવો જોઈએ. (૨૮)

सर्वं निराकृत्य विकल्पजालं ।

સંસારકાન્તાઢનિપાતહેતુમ્ ॥

વિવક્ત્યાત્માનમવેક્ષ્યમાણો ।

નિલીયસે ત્વં પરમાત્મતત્ત્વે ॥૨૯॥

આ સંસારરૂપી ઘાડ વનમાં ભટકવાના કારણરૂપી સર્વે વિકલ્પોની જાલને છોડી દઈ, હે મન ! પોતાના આત્માને લિન્ન જાણી પરમ સુખનું કારણ તથા ભવોના તાપનું નિવારણ એવા પરમાત્માના તત્ત્વમાં તું લીન થાવ. (૨૯)

स्वयं कृतं कर्म यदान्मना पुरा ।

ફલં તદીયં લભતે શુભાશુભમ્ ॥

परं दत्तं यदि लभ्यते स्फुटं ।

સ્વયંકૃતં કર્મ નિર્ઘર્ષં તદા ॥૩૦॥

જે કર્મો આત્માએ પોતાના આગળના ભવોમાં કરેલા છે તેના આશ તથા નશ્વર દુખો તેને લોગવવા પડે છે.

બાપના કાનિશ્ચિત

જે પાસકાને આપેલ કુખ દુઃખ લોગવતું પડે છે તેમ માની શકાય તો પછી પોતાના કંદેલા કંવો નિર્ધાર યાચ છે એમ માનવું પડે જે વાત વાસ્તવીક નથી. (૩૦)

નિજાજિતં કર્મ વિદ્યાય દેહિનો ।

ન કોપિ કસ્યાપિ દદાતિ કિંચન ॥

વિચાર્યન્નેવમન્યમાનસઃ ।

પરો દદાતીતિ વિમુચ્ય શેમુષીમ્ ॥૩૧॥

મનુષ્યો પોતાના કર્મથી ઉપાઈત કંદેલ કુખ લોગવે છે. દોષપણ મનુષ્ય દોષી બીજાને દંધપણ આપતો નથી એવો મનમાં દૃઢ વિચાર કરી ધ્યાન ધ્યાવે છે, તેઓ પોતાના મનમાં બીજા દુઃખ આપી શકે છે તેવો વિચાર મનમાં લાવી શકતા નથી. (૩૧)

યૈઃ પરમાત્માઽમિતગતિવન્ધ્યઃ ।

સર્વવિવક્તો ભૃશમનવચઃ ॥

શબ્દધીનો મનસિ લભન્તે ।

મુક્તિનિકેતં વિભવરં તે ॥૩૨॥

જે પરમાત્માને અમિતગતિ આચાર્યો વન્ધન કરેલું છે તે પરમાત્માને સર્વ દોષથી રહિત તથા સર્વ પદાર્થથી શિન્ન માની વારંવાર ધ્યાનમાં મનુષ્યો ધારે છે, તેઓ જો મનમાં નિત્ય અનુભવ સાર સાથે ધ્યાન કરે તો આનન્દ-કારી મોક્ષની લક્ષ્મીને પામે છે. (૩૨)

તત્ત્વિચાસો પરિતર્જનીયો ।

નિવાયુના નિવૃત્તિમાત્મનીનાય ॥૨૮॥

મનઃકળીજના અંગિયમાં પરીને અનેક જાતના દુઃખો
જા. સંસાર ફરી જનમાં લેવાયે છે તે. જેમને આત્માને
પણે જોઈને લાગતા તેમ તેમણે મન વગરને શાશ્વત
નિવાયુ પરી તેમ જોઈને ફરી ફરી લેવા લેવા. (૨૮)

તત્ત્વે નિરાકર્ય તિહત્તજાતં ।

મંથામકાન્નાદનિવાયેદુષ ॥

નિત્યમાત્મવાસવોદ્યમાયો ।

તિયો હો નં પમ્માત્માયો ॥૨૯॥

જાતી મન વત્તમાં નિવાયુના પ્રવૃત્તિથી
જાતી મન વત્તમાં નિવાયુ ફરી ફરી, જે મન પાત્રના
પણે મન વત્તમાં નિવાયુ વગર નિવાયુ નિવાયુ
જાતી મન વત્તમાં નિવાયુ વગર નિવાયુ નિવાયુ
જાતી મન વત્તમાં નિવાયુ વગર નિવાયુ નિવાયુ
જાતી મન વત્તમાં નિવાયુ વગર નિવાયુ નિવાયુ

જાતી મન વત્તમાં નિવાયુ વગર નિવાયુ

જાતી મન વત્તમાં નિવાયુ વગર નિવાયુ ॥

જાતી મન વત્તમાં નિવાયુ વગર નિવાયુ

જાતી મન વત્તમાં નિવાયુ વગર નિવાયુ

જાતી મન વત્તમાં નિવાયુ વગર નિવાયુ

જાતી મન વત્તમાં નિવાયુ વગર નિવાયુ

જાતી મન વત્તમાં નિવાયુ વગર નિવાયુ

ભાવના કાવિશિક્ષા

જો પારકાએ આવેલ દુઃખ દુઃખ બોગવતું પડે છે તેમ
માની શકાય તો પછી પોતાના કરેલા કર્મો નિર્ધર થાય
છે એમ માનવું પડે જે વાત વાસ્તવિક નથી. (૩૦)

નિજાજિતં કર્મ વિદાય દેશિનો ।

ન કોપિ કસ્યાપિ દદાતિ કિંચન ॥

વિચારવન્નેવમન્યમાનતઃ ।

પરો દદાતીતિ વિમુચ્ય શ્રેયુર્ભીમ્ ॥૩૧॥

મનુષ્યો પોતાના કર્મથી ઉપાહત કરેલ દુઃખ બોગવે
છે. દોષપણ મનુષ્ય દોષી બીજાને ક'ઈપણ આપતો નથી એવો
મનમાં દૃઢ વિચાર કરી ધ્યાન ધ્યાવે છે, તેઓ પોતાના
મનમાં બીજા દુઃખ આપી શકે છે તેવો વિચાર મનમાં
લાવી શકતા નથી. (૩૧)

યૈઃ પરમાત્માઽમિતગતિવન્તઃ ।

સર્વવિવક્તો ભૂશમનવચઃ ॥

શબ્દધીનો મનસિ લબન્તે ।

મુક્તિનિકેતં વિભવચરં તે ॥૩૨॥

જો પરમાત્માને અમિતગતિ આચાર્યે વન્દન કરેલું
તે પરમાત્માને સર્વ દોષથી રહિત તથા સર્વ પદાર્થથી
વિન્ન માની વારંવાર ધ્યાનમાં મનુષ્યો ધારે છે, તેઓ
મનમાં નિત્ય અનુભવ સાર સાથે ધ્યાન કરે તો આનન્દ-
રી ભોક્ષી લક્ષ્મીને પામે છે. (૩૨)

ભાવના દ્વાત્રિંશિકા

તતસ્ત્રિધાસૌ પરિવર્જનીયો ।

યિયાસુના નિવૃત્તિમાત્મનીનામ ॥૨૮॥

મનુષ્ય જીવનના સંયોગમાં પડીને અનેક વ્રતના દુઃખો
આ સંસાર રૂપી વનમાં ભોગવે છે તો જેમને આત્માને
માટે મોક્ષની વાંછના હોય તેમણે મન વચનને કાયાથી
નિશ્ચય કરી તેવા મોહને છોડી દેવો જોઈએ. (૨૮)

सर्वं निराकृत्य विकल्पजालं ।

સંસારકાન્તાહનિપાતહેતુમ્ ॥

विवेक्तमात्मानमवेक्ष्यमाणो ।

નિલીયસે ત્વં પરમાત્મતત્ત્વે ॥૨૯॥

આ સંસારરૂપી ઘાડ વનમાં ભટકવાના કારણરૂપી
નવો વિકલ્પોની બાંધને છોડી દઈ, હે મન ! પાતાના
આત્માને વિવેક બાણી પરમ ગુણનું કારણ તથા ભયોના
વગળું નિવારણ એવા પરમાત્માના તત્ત્વમાં નું દીન
વિધ. (૨૯)

ममं कृतं कर्म यदात्मना पुरा ।

કર્ત્ત્વં તદ્દીયં વ્યમો શ્રમાશ્રમમ્ ॥

योग दत्तं यदि व्यम्यते स्फुटं ।

સ્વયંકૃતં કર્મ નિર્મલં તદા મુક્તમ્ ॥

જે કર્મો આત્માને પાતાના આગમના બંધોમાં કરેલા
કે વિના સ્વયં કર્યા તરફા કર્યા તેને આગમના બંધો કે

ભાવના હાનિશિક્ષા

જો પારદાસે આપેલ સુખ દુઃખ બોગવતું પડે છે તેમ
માની શકાય તો પાત્રી પોતાના ક્ષેત્રા કમોં નિર્ધક થાય
છે એમ માનવું પડે જે વાત વાસ્તવીક નથી. (૩૦)

નિર્માર્જિતં કર્મ વિહાય દેહિનો ।

ન કોપિ કસ્યાપિ દદાતિ ક્ષિવન ॥

વિચાર્યન્નેવમમન્યમાનસઃ ।

પરો દદાતીતિ વિમુચ્ય શેમુશીમ્ ॥૬૧॥

મનુષ્યો પોતાના કર્મથી ઉપાછાંત ક્ષેત્ર દુખ બોગવે
છે. દોષપણ મનુષ્ય દોષી બીજાને દોષપણ આપતો નથી એવો
મનમાં દૃઢ વિચાર કરી ધ્યાન પાડે છે, તેઓ પોતાના
મનમાં બીજા દુઃખ આપી શકે છે તેવો વિચાર મનમાં
લાવી શકતા નથી. (૩૧)

યૈઃ પરમાત્માડમિતગતિવન્ન્યઃ ।

સર્વવિવક્તો મૃશમનવચઃ ॥

શશ્વદધીનો મનસિ લભન્તે ।

મુક્તિનિકેતં વિભવચરં તે ॥૬૨॥

જો પરમાત્માને અમિતગતિ આચાર્યે વન્દન કરેલું
છે તે પરમાત્માને સર્વ દોષથી રહિત તથા સર્વ પદાર્થથી
બિન્ન માની વારંવાર ધ્યાનમાં મનુષ્યો ધારે છે, તેઓ
જો મનમાં નિત્ય અનુભવ સાર સાથે ધ્યાન કરે તો આનન્દ-
કારી મોક્ષની લક્ષ્મીને પામે છે. (૩૨)

इति द्वात्रिंशतिवृत्तैः ।

परमात्मानमीक्षते ॥

योऽनन्यगतचेतस्को ।

यात्यसौ पदमव्ययम् ॥૩૩॥

જેઓ આવા બાત્રીસ શ્લોકો વડે પરમાત્માનું ધ્યાન
ધરે છે, તેઓ પોતાના મનને એકાગ્ર ચિત્તથી ધ્યાન પર
શકે છે અને પરમાત્મા રૂપ અવ્યયપદને પામે છે.(૩૩)

शान्तिः

शान्तिः

शान्तिः

